

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

Навчально-науковий інститут денної освіти

Форма навчання денна

Кафедра туристичного та готельного бізнесу

Допускається до захисту

Завідувач кафедри _____ Г.П. Скляр

(підпис, ініціали та прізвище)

« ____ » _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему «Перспективи післявоєнного розвитку сільського туризму в

Одеській області»

зі спеціальності 242 “Туризм”

освітня програма “Туризм” ступеня бакалавра

Виконавець роботи Гайдар Аліна Сергіївна

(підпис, дата)

Науковий керівник к. геогр. н., доц. Логвин Михайло Михайлович

(науковий ступінь, учене звання, ПІБ)

(підпис, дата)

Полтава – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В РЕГІОНІ.....	6
1.1. Зміст, передумови та чинники розвитку сільського туризму	6
1.2. Нормативно-правове забезпечення сільського туризму	16
1.3. Оцінка ресурсного потенціалу розвитку сільського туризму	23
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІСЛЯВОЄННОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ	31
2.1. Довоєнний стан організації туристичної діяльності в регіоні	31
2.2. Стан туристичної інфраструктури для сільського туризму	39
2.3. Шляхи покращення організації розвитку сільського туризму в Одеській області.....	45
ВИСНОВКИ	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	56

ВСТУП

Актуальність дослідження даної теми полягає в зростаючому інтересі до сільського туризму як ефективного засобу розвитку місцевих громад та підтримки регіональної економіки, особливо в умовах післявоєнного відновлення. Сільський туризм не лише допомагає залучати інвестиції та створювати нові робочі місця, але й сприяє збереженню культурної ідентичності та сталого використання природних ресурсів. В Одеській області, яка славиться своїми живописними пейзажами та різноманітністю культурних традицій, розвиток сільського туризму може відіграти ключову роль у відновленні економіки та підвищенні якості життя місцевих жителів. Це також може стати важливим чинником у зміцненні соціальної стабільності та підтримці місцевих культур.

Важливість цього дослідження підкріплюється актуальністю відновлення України після військових дій, що вимагає комплексного підходу до реабілітації та розвитку регіональних економік. Сільський туризм може стати одним із засобів досягнення цієї мети, оскільки він пропонує альтернативну модель економічного розвитку, засновану на принципах сталості та інклюзивності.

Теоретична база для цього дослідження охоплює широкий спектр літератури з галузі туризму, економічного відновлення, та стратегічного планування розвитку регіональних економік. Авторитетні роботи таких дослідників як Куделіна В.Р., Гуменюк Л., Малярчук Н., Чірва О., Бойко В.О., Далевська Н.М., Моца А.А., Шевчук С.М., Середя Н.М., Носирєв О., Деділова Т., Токар І., Роїк О.Р., Недзвецька О.В., Баженова С., Пологовська Ю., Бикова М., Кириченко С., Шадурська Б.О., Петрович Й.М., та інших міжнародних авторів, зокрема, допомагають визначити ключові аспекти та механізми впровадження сільського туризму як інструменту постконфліктного відновлення. Ці роботи надають цінне теоретичне підґрунтя, що дозволяє розробити комплексну стратегію для використання потенціалу сільського туризму в контексті економічного та соціального відновлення регіону.

Мета дослідження – теоретично та практично обґрунтувати перспективи розвитку сільського туризму в Одеській області у поствоєнний період.

Для досягнення поставленої мети потрібно вирішити наступні завдання:

- проаналізувати поточний стан сільського туризму в Одеській області;
- оцінити вплив воєнних дій на інфраструктуру та розвиток туризму в регіоні;
- визначити потенційні напрями для розвитку сільського туризму, враховуючи екологічні, культурні та економічні фактори;
- розробити рекомендації щодо стимулювання розвитку сільського туризму як частини відновлення регіональної економіки.

Об’єкт дослідження – сільський туризм в Одеській області.

Предмет дослідження – перспективи розвитку сільського туризму у поствоєнний період.

Методи дослідження включають теоретичні (аналіз наукових джерел, систематизація підходів до розвитку туризму) та емпіричні (спостереження, опитування, інтерв’ювання). Ці методи дозволяють зібрати дані про поточний стан і перспективи розвитку сільського туризму, а також оцінити потенційні можливості для післявоєнного відновлення.

Детальний аналіз інформаційних джерел та проведені дослідження виявили декілька вирішених завдань у сфері сільського туризму, такі як створення туристичних маршрутів і агровіл. Проте, існують і значні проблеми: недостатній рівень інфраструктурного розвитку, обмежені маркетингові стратегії та нестабільність в зв’язку з воєнними діями. Ці виклики потребують вдосконалення підходів до управління та просування сільського туризму.

Вивчення світового досвіду показує, що ефективний розвиток сільського туризму можливий за умови інтеграції інновацій, залучення інвестицій і створення сприятливих умов для малого та середнього бізнесу. Країни, що успішно розвивають цю галузь, активно використовують елементи екотуризму

та етнокультурні компоненти, що може бути корисним для адаптації в Одеській області.

Результати даного дослідження можуть бути використані для формування стратегічних планів розвитку регіонів, підготовки пропозицій до програм економічного та культурного розвитку. Також, вони зможуть знайти своє застосування у підготовці нормативно-правових актів, що регулюють сільський туризм, і в освітніх програмах для підвищення кваліфікації працівників туристичної галузі.

Робота складається зі вступу, двох розділів, шести параграфів, висновку та списку літератури українською мовою.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В РЕГІОНІ

1.1. Зміст, передумови та чинники розвитку сільського туризму

Сільський туризм, також відомий як агротуризм або зелений туризм, є одним з типів туризму, що активно розвивається в сучасному світі. Він спрямований на відпочинок та відповідальне використання природних ресурсів в сільській місцевості. Основна ідея полягає в тому, щоб туристи мали змогу насолоджуватися спокоєм та красою природи, знайомитися з традиціями та культурою сільського життя [9, с. 9].

Суть сільського туризму полягає в еко-свідомому та автентичному досвіді, який дає можливість міським жителям відпочити від метушні мегаполісів. Однією з важливих аспектів є проживання в садибах місцевих жителів, що дозволяє гостям не лише відпочивати, але й занурюватися у повсякденне життя сільського населення. Тут вони мають змогу ближче познайомитися з традиційними заняттями, такими як сільськогосподарські роботи, ягідництво чи скотарство, що стає не лише цікавим дозвіллям, але й можливістю навчитися новому.

Для розвитку сільського туризму важливо зрозуміти його історію та етимологію. Термін «сільський туризм» з'явився у 50-х роках ХХ століття і був пов'язаний зі зростанням популярності екотуризму та пошуком людей альтернатив до масових туристичних напрямків. Україна, як країна з багатою природою та культурою, має значний потенціал у розвитку цього напрямку. Наразі у країні існує багато садиб зеленого туризму, які пропонують різноманітні послуги для туристів, починаючи від проживання та закінчуючи організованими екскурсіями та майстер-класами з народних ремесел.

Важливою частиною сільського туризму є його класифікація, яка включає кілька видів:

1. Агротуризм: це форма туризму, яка передбачає проживання на сільських фермах або господарствах і участь у сільськогосподарських роботах.
2. Екотуризм: цей вид туризму акцентує увагу на збереженні природи та взаємодії з екосистемами.
3. Етнотуризм: він спрямований на знайомство з традиціями, культурою та історією сільського населення.
4. Гастрономічний туризм: це відвідування для дегустації місцевих страв та вивчення кулінарних традицій.
5. Активний туризм: включає в себе різноманітні активності, такі як піші прогулянки, велосипедні поїздки, верхова їзда та інші види спорту.

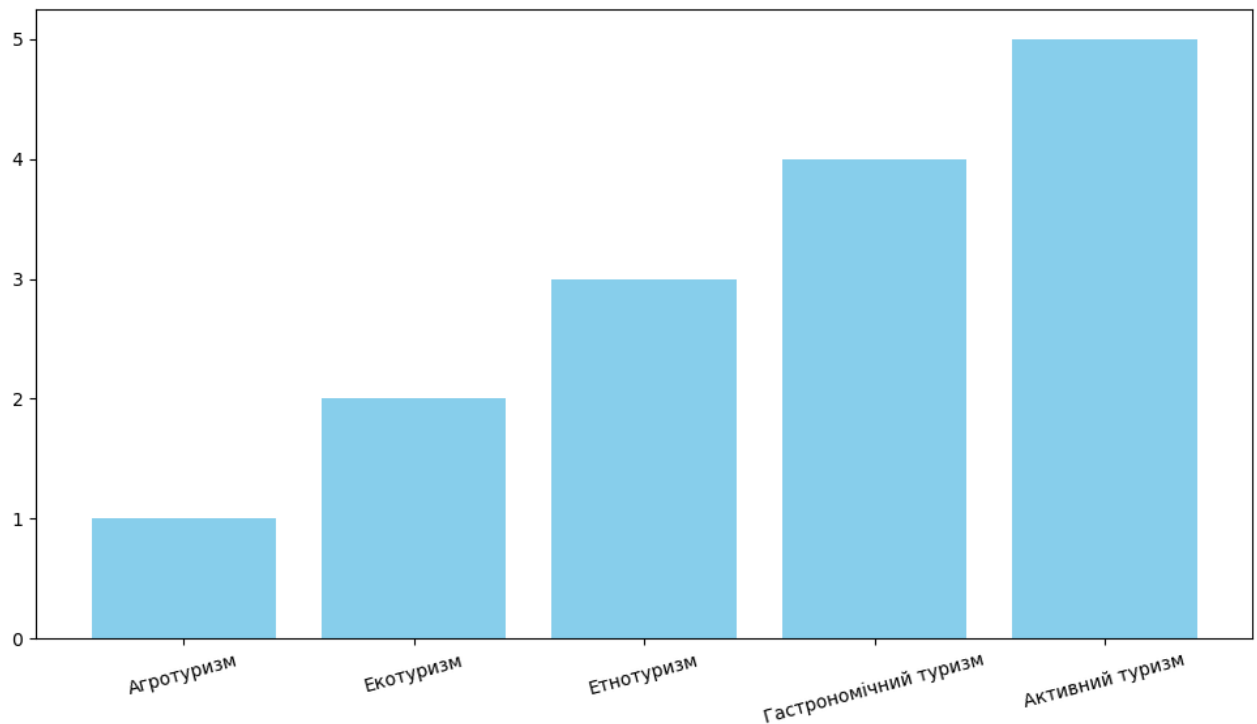

Рис. 1.1.1 Рейтинг різних видів туризму

Переваги сільського туризму включають не лише можливість відпочинку від стресу та повсякденних проблем, але й активну підтримку локальних економік, збереження традицій та культурного надбання сільських територій, а також сприяння екологічному розвитку [5, с. 16-18].

Однак, існують певні виклики та перспективи розвитку сільського туризму. До них відносяться необхідність розвитку інфраструктури для зручності туристів, підвищення кваліфікації персоналу в сфері гостинності та маркетингу, а також просування цього напрямку через рекламні кампанії та співпрацю з туроператорами.

Сільський туризм в Одеській області є важливою складовою туристичного ринку регіону, що має глибокі історичні корені та постійно розвивається відповідно до сучасних тенденцій. Його становлення та еволюція обумовлені рядом факторів, включаючи соціально-економічні зміни, політичні трансформації та культурний контекст, які відбувалися в Україні протягом XX-XXI століть.

Перший етап формування сільського туризму в Одеській області припадає на кінець XIX - початок XX століття. Цей період характеризувався зародженням перших курортів на Чорноморському узбережжі, таких як Аркадія та Куяльник, що сприяло розвитку сільського господарства в околицях цих курортів. Заможні селяни почали здавати в оренду свої кімнати та будинки відпочиваючим, що стало початком формування перших агросадиб. Разом із тим, розвиток бальнеологічних курортів, таких як Сергіївка та Шабо, сприяв появі нових форм сільського туризму, пов'язаних з оздоровленням та лікувальним відпочинком [19, с. 78].

Другий етап - радянський період (1920-1990 роки), був періодом колективізації сільського господарства, що призвело до усунення приватного сектору. В цей період була створена мережа пансіонатів та будинків відпочинку, що сприяло масовому туризму, але обмежувало його різноманіття через стандартизацію послуг. Одночасно з цим, зростання популярності дачного відпочинку стимулювало розвиток сільської інфраструктури та послуг для відпочиваючих.

Третій етап - відродження та становлення (1990-ті - 2010-ті роки), характеризується розпадом колгоспів та радгоспів, що призвело до відродження приватного сектору в сільському господарстві. Цей період також був важливим

для розвитку альтернативних форм туризму, зокрема екотуризму та етнотуризму, які набули популярності серед туристів, що шукали нові враження та автентичний досвід. Затвердження Закону України «Про сільський зелений туризм» у 2006 році стало важливим кроком у закріпленні правової бази для розвитку цієї галузі туризму в регіоні.

Сучасний етап (2010-ті - сьогодення) характеризується зростанням конкуренції на ринку туристичних послуг, що стимулює диверсифікацію та підвищення якості сільського туризму. Розвиток інформаційних технологій та онлайн-платформ для бронювання сприяє доступності та популяризації сільського туризму серед широкого кола туристів. Зростання екологічної свідомості та пошук автентичного досвіду стимулюють попит на екотуризм, етнотуризм, гастрономічний туризм та інші форми сільського туризму.

Усі ці етапи вказують на поступове становлення та розвиток сільського туризму в Одеській області як важливого сегменту туристичного ринку регіону. Нинішні тенденції в галузі свідчать про постійну адаптацію та реагування на зміни попиту та потреб туристів, що відкриває нові можливості для розвитку цього сектору туризму в майбутньому [18, с. 252].

Сільський туризм є важливою галуззю для розвитку туристичного сектору в Україні. Його популярність зростає завдяки змінюваному споживацькому підходу сучасних людей, які шукають не лише відпочинок, а й можливість побачити та відчути автентичний сільський спосіб життя, познайомитися з традиціями та культурою місцевих мешканців. Одеська область, з своїми унікальними природними та культурними ресурсами, має значний потенціал для розвитку сільського туризму.

Соціально-економічні фактори впливу на зростання популярності сільського туризму в Одеській області включають декілька ключових аспектів. По-перше, зростання рівня добробуту населення сприяє підвищенню попиту на нові форми відпочинку, зокрема, на сільський туризм. Люди, маючи більше можливостей і ресурсів, шукають способи зближення з природою та здоров'ям, що робить сільський туризм привабливим.

Другим важливим фактором є урбанізація та зростання щільності населення у містах. Люди, які живуть у мегаполісах, все більше цінують можливість відпочинку на природі, далеко від міської метушні та загазованого середовища. Це стимулює їх інтерес до сільських територій, де можна насолоджуватися чистим повітрям та спокоєм.

Покращення транспортної інфраструктури також відіграє важливу роль у розвитку сільського туризму. За рахунок поліпшення доріг та зручного транспортного зв'язку, сільські райони стають більш доступними для туристів, що збільшує потік відвідувачів [15, с. 14].

Необхідно також зазначити зростання популярності екотуризму, який відповідає потребам сучасного суспільства в збереженні навколишнього середовища та сталому розвитку. Сільський туризм, який пропонує еко-будинки, органічні продукти та активний відпочинок на природі, стає привабливим варіантом для екотуристів.

Державна підтримка також грає важливу роль у розвитку сільського туризму. Державні програми підтримки, рекламні кампанії та інші заходи сприяють популяризації цього виду туризму та стимулюють розвиток інфраструктури.

Одеська область має ряд унікальних переваг, які роблять її перспективним регіоном для розвитку сільського туризму. Мальовничі ландшафти, такі як Чорноморське узбережжя, Дунайські плавні та гірські масиви, приваблюють туристів своєю красою та різноманіттям. Багата історія та культура регіону, що відображається у численних історичних пам'ятках та етнографічних комплексах, також є привабливими для подорожуючих.

Сприятливі кліматичні умови Одеської області, з теплим літом та м'якою зимою, роблять цей регіон привабливим для відпочинку протягом усього року. Розвинена туристична інфраструктура, яка включає в себе готелі, гостьові будинки, ресторани та розважальні заклади, створює комфортні умови для туристів.

Загалом, розвиток сільського туризму в Одеській області має значний потенціал та перспективи. Враховуючи зростання інтересу до екологічно чистого відпочинку та розваг у природних умовах, цей вид туризму може стати одним із ключових напрямків для розвитку туристичної галузі регіону.

Одеська область, розташована на південному заході України, має значний потенціал для розвитку сільського туризму, завдяки своїм різноманітним природним та культурним ресурсам. Сприятливе географічне положення області, розташування біля Чорного моря, різноманітність ландшафтів та культурна спадщина роблять її привабливим місцем для туристів, які прагнуть не лише відпочити, але й отримати нові знання та враження [8, с. 20].

Природні ресурси є однією з ключових складових, що впливає на розвиток сільського туризму в Одеській області. Чорноморське узбережжя з його мальовничими піщаними пляжами, чистим морем та сприятливим кліматом приваблює відпочиваючих, особливо любителів пляжного відпочинку. Тут можна не лише насолодитися купанням та засмагою, але й відвідати різноманітні водні розваги, які доповнюють загальний досвід відпочинку.

Дунайські плавні, унікальна екосистема, що складається з каналів, озер, боліт та плавнів, є ідеальним місцем для екологічного туризму. Тут туристи можуть спостерігати за різноманітними видами птахів та інших тварин, а також відвідати екскурсійні маршрути, де вони дізнаються більше про природні процеси та різноманіття флори та фауни даної місцевості.

Степові ландшафти Одеської області, які представлені мальовничими просторами степів, запрошують туристів на відпочинок в тиші та спокої природи. Тут можна не лише насолодитися пейзажами, але й відвідати традиційні українські села, де збереглися старовинні звичаї та традиції, що привертають увагу культурних туристів.

Лісові масиви Одеської області, які складаються з дубових, ясеневих та інших листяних порід дерев, є ідеальними для піших прогулянок та екологічного туризму. Тут туристи можуть насолодитися чистим повітрям,

збирати ягоди та гриби у сезон, а також відвідати навчальні маршрути, де дізнаються більше про різноманітність лісових екосистем та їх значення для природи.

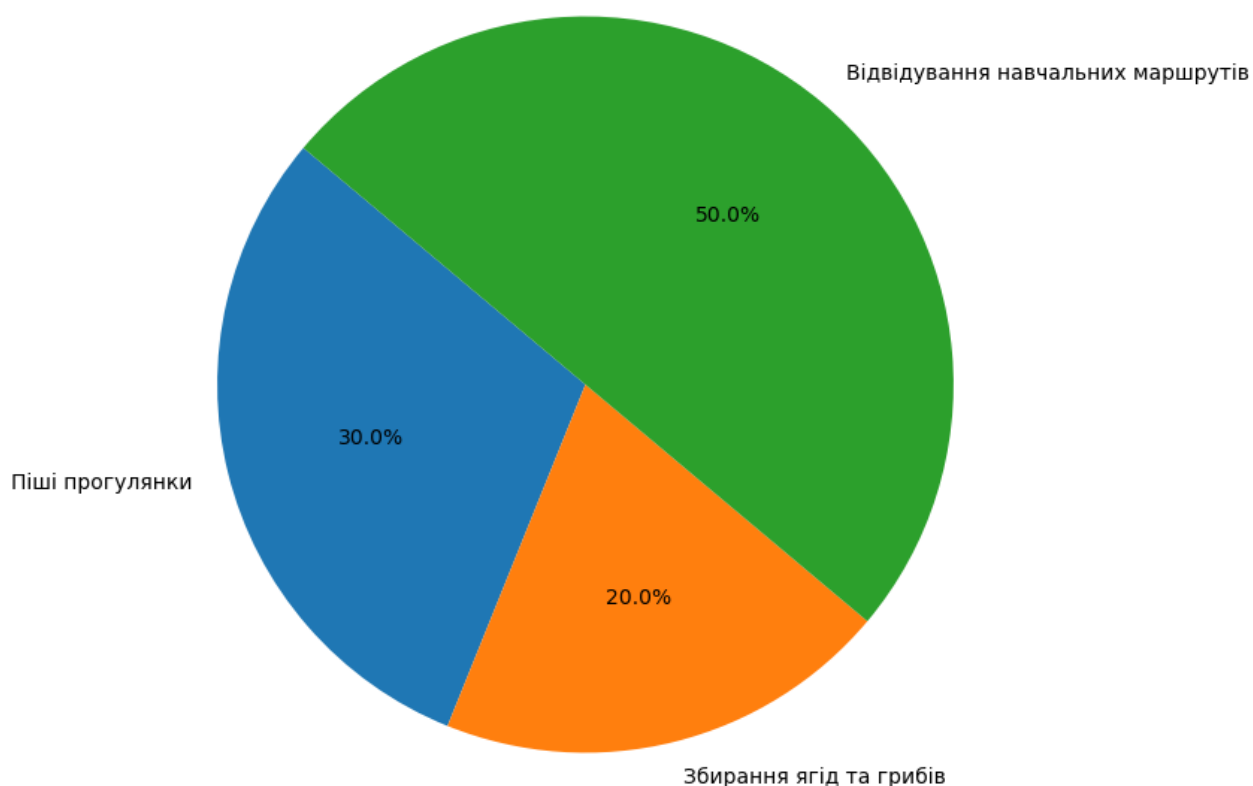

Рис. 1.1.2 Види діяльності туристів у лісових масивах Одеської області

Також важливим елементом природного ресурсу Одеської області є наявність мінеральних джерел, які використовуються для лікувальних та оздоровчих процедур. Це додає області привабливості для туристів, які цікавляться лікувальним туризмом [17, с. 28].

Культурні ресурси Одеської області також грають важливу роль у розвитку сільського туризму. Історичні пам'ятки, які представлені численними археологічними знахідками, старовинними фортецями, палатами та іншими історичними спорудами, привертають увагу культурних туристів та історико-археологічних гуртків.

Традиційна культура області, що відображена унікальними традиціями та звичаями українського народу, знаходить відображення на фольклорних фестивалях, у музеях та під час відвідування сіл. Тут туристи можуть побачити

та взяти участь у національних обрядах, святкуваннях та мистецьких подіях, що розкривають багатство та різноманітність української культури.

Таблиця 1.1.1

Природні та культурні ресурси

Природні ресурси	Культурні ресурси	Можливі види туризму
Чорноморське узбережжя	Історичні пам'ятки	Пляжний, екскурсійний, оздоровчий
Дунайські плавні	Традиційна культура	Екологічний, етнографічний, активний
Степи	Мистецтво та ремесла	Екотуризм, сільський, пізнавальний
Ліси	Гастрономія	Екотуризм, активний, оздоровчий
Мінеральні джерела		Оздоровчий, спа

Мистецтво та ремесла є ще одним важливим аспектом культурних ресурсів області. Розвинені народні промисли, такі як ткацтво, вишивка, різьблення по дереву та гончарство, дозволяють туристам познайомитися з місцевою рукодільною традицією та придбати унікальні вироби як сувеніри.

Гастрономічні традиції також відіграють важливу роль у привабливості сільського туризму в Одеській області. Туристи можуть спробувати традиційні українські страви та напої, які представлені в місцевих ресторанах та кафе. Це дає можливість туристам не лише насолодитися смаком страв, але й поглибити знання про культуру та традиції місцевого населення через кулінарний досвід.

Загалом, природні та культурні ресурси Одеської області є важливими компонентами, які сприяють розвитку сільського туризму. Їх різноманітність та унікальність створюють сприятливі умови для розвитку туристичної інфраструктури, залучення інвестицій та стимулювання економічного зростання у регіоні [1, с. 14].

Сільський туризм в Одеській області на сучасному етапі переживає динамічний розвиток, що обумовлено впливом глобалізації та активним використанням інформаційних технологій. Глобалізаційні процеси, які

відображають зростаючу взаємозв'язаність та взаємозалежність країн світу, мають значний вплив на туристичну діяльність в регіоні. Передбачається, що детальний аналіз цих взаємозв'язків допоможе виявити нові можливості та виклики для розвитку сільського туризму.

Таблиця 1.1.2

Вплив глобалізації на сільський туризм в Одеській області

Фактор	Можливості	Виклики
Глобалізація	Зростання мобільності	Конкуренція з іншими країнами
	Інтернаціоналізація	Збереження автентичності
	Культурний обмін	
Інформаційні технології	Інтернет-маркетинг	Забезпечення кібербезпеки
	Мобільні додатки	Цифровий розрив
	Системи онлайн-платежів	Збереження традиційних методів оплати

Глобалізація має кілька ключових аспектів, які безпосередньо впливають на сільський туризм в Одеській області. По-перше, це зростання мобільності. Завдяки зниженню вартості авіаперельотів та розвитку туристичних пакетів, стає доступнішим подорожувати, що стимулює приплив туристів з інших країн до даного регіону. По-друге, спостерігається інтернаціоналізація сільського туризму через зростання іноземних інвестицій та з'яву нових міжнародних туристичних операторів. Ці процеси сприяють розвитку інфраструктури та розширенню спектру туристичних послуг. Наприклад, інвестиції у готелі, ресторани та розваги допомагають підвищити комфортність та привабливість для іноземних відвідувачів. По-третє, глобалізація сприяє культурному обміну, що дозволяє більш широко поширювати інформацію про унікальність культури та традицій Одеської області, збільшуючи тим самим її привабливість для туристів, які цінують автентичність та унікальність місцевого досвіду.

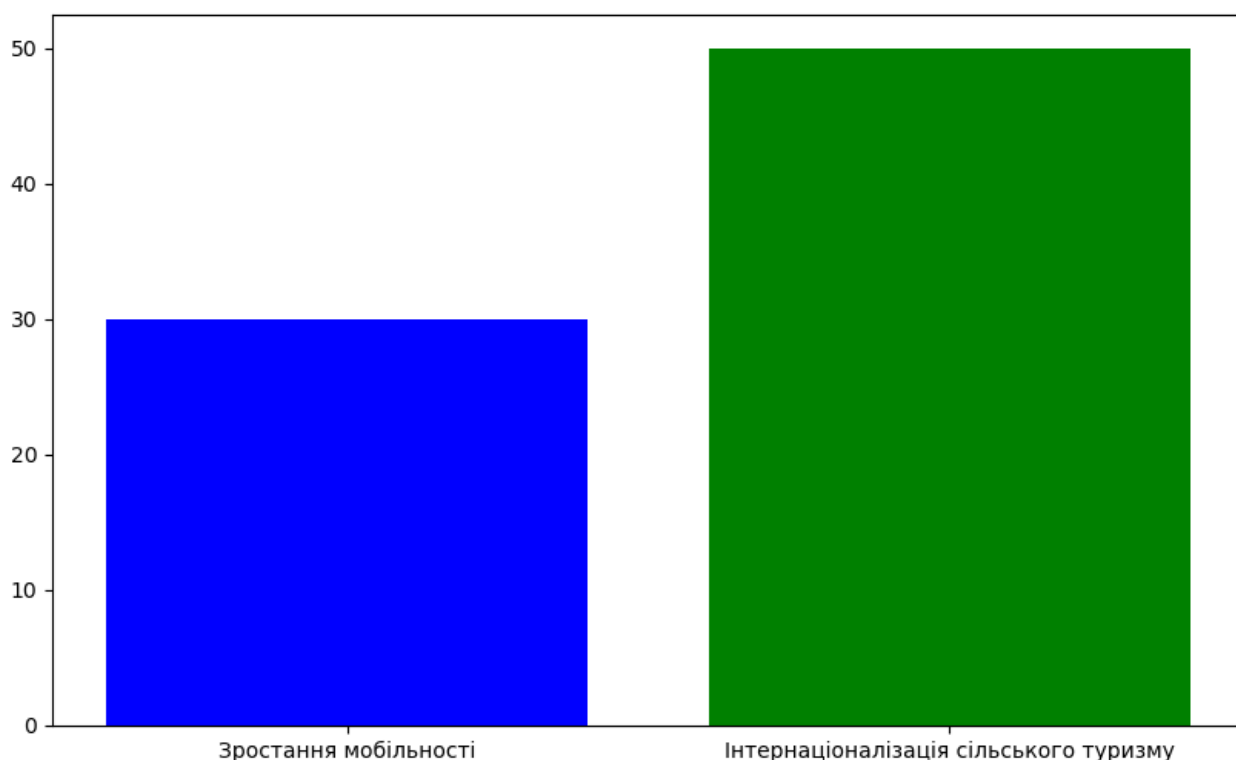

Рис. 1.1.3 Вплив глобалізації на сільський туризм в Одеській області'

У той же час, інформаційні технології грають ключову роль у розвитку сільського туризму в регіоні. Зокрема, інтернет-маркетинг є надзвичайно важливим інструментом для просування туристичних послуг. Створення привабливих веб-сайтів, можливість онлайн-бронювання та активна присутність у соціальних мережах дозволяють залучати більше клієнтів з-за кордону. Розробка мобільних додатків також спрощує процес планування подорожей для туристів, надаючи їм зручний доступ до інформації про маршрути, пам'ятки, події та можливості бронювання місць. Крім того, системи онлайн-платежів значно полегшують процес оплати послуг для іноземних туристів, що збільшує їхню зацікавленість у відвідуванні регіону.

Отож, глобалізація та інформаційні технології відкривають широкі можливості для розвитку сільського туризму в Одеській області. Зростання мобільності, інтернаціоналізація сектору, культурний обмін та використання сучасних інформаційних інструментів сприяють залученню нових клієнтів та підвищенню конкурентоспроможності регіону на міжнародному туристичному ринку. Важливо продовжувати дослідження в цьому напрямку для ефективного

використання потенціалу сільського туризму в контексті глобалізаційних викликів та можливостей [11, с. 95].

1.2. Нормативно-правове забезпечення сільського туризму

Сільський туризм є важливим напрямком розвитку сучасного туристичного ринку в Україні, особливо в Одеській області, яка має значний потенціал у цій галузі. Напрямок сільського туризму активно залучає увагу як національних, так і регіональних урядових органів. Національна законодавча база, хоча і не містить спеціалізованого закону про сільський туризм, включає ряд нормативно-правових актів, що регулюють окремі аспекти цієї сфери. Закон України «Про туризм» визначає основні поняття та принципи туристичної діяльності, в той час як Закон України «Про особисте селянське господарство» регламентує можливість надання послуг сільського туризму селянськими господарствами [14, с. 19].

У сфері регіонального розвитку сільського туризму Одеська область визнає цей напрям як пріоритетний у своїй Програмі розвитку туризму на 2021-2025 роки. Крім того, Рішення Одеської обласної ради щодо конкурсного відбору проєктів розвитку сільського зеленого туризму підтримує фінансово проєкти в цій галузі. Незважаючи на певний рівень підтримки та уваги, існують деякі проблеми, які гальмують розвиток сільського туризму як такого.

Однією з ключових проблем є відсутність єдиного закону про сільський туризм. Це ускладнює підприємницьку діяльність та захист прав суб'єктів цього виду туризму. Необхідно створити спеціальний закон, який би узгоджував і стандартизував процеси та вимоги до сільського туризму як галузі. Такий закон дозволив би створити чіткий юридичний механізм для функціонування сільського туризму та враховував би специфіку цього виду відпочинку.

Другою проблемою є недостатнє фінансування програм розвитку сільського туризму. Держава та місцеві органи влади повинні збільшити обсяги

фінансування для стимулювання розвитку цього напрямку. Це може бути досягнуто через спеціальні грантові програми, податкові пільги для підприємців у галузі сільського туризму, а також заохоченням інвестицій в інфраструктуру для туристів.

Третя проблема полягає в складних бюрократичних процедурах для отримання дозвільних документів на провадження сільського туризму. Необхідно спростити та уніфікувати процеси реєстрації та отримання необхідних дозволів для підприємців у цій галузі. Це дозволить зменшити бюрократичні витрати та прискорить розвиток сільського туризму.

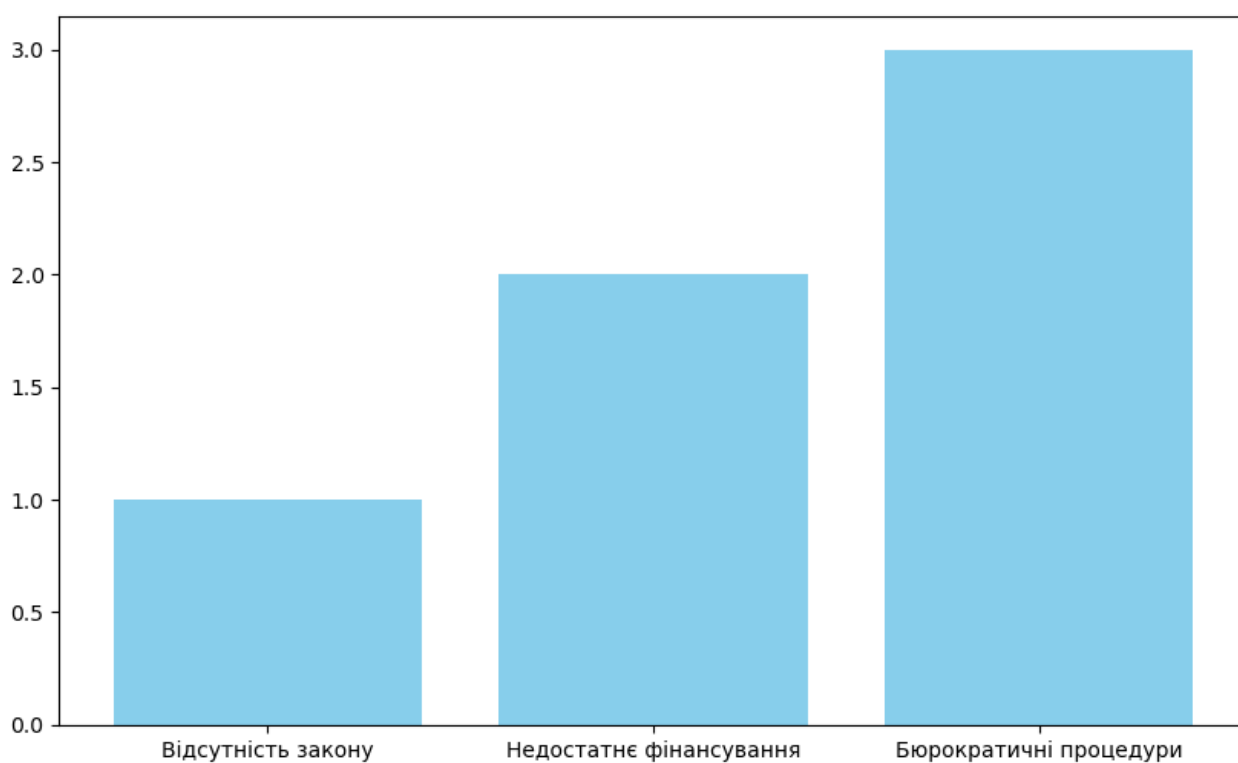

Рис. 1.2.1 Проблеми та в сільському туризмі

Низький рівень інформованості населення про можливості та переваги сільського туризму є також важливою проблемою. Для підвищення інтересу до цього виду відпочинку необхідно проводити інформаційні кампанії, просувати сільський туризм у медіа, організовувати тематичні заходи та фестивалі, що привертають увагу туристів.

Таким чином, розвиток сільського туризму в Україні та Одеській області потребує комплексного підходу з урахуванням юридичних, фінансових, організаційних та маркетингових аспектів. Необхідно сприяти створенню сприятливого середовища для розвитку підприємництва у цій галузі, забезпечуючи не лише законодавчу базу, але й фінансову підтримку та інформаційну освіченість населення щодо переваг сільського туризму.

Сільський туризм є важливою галуззю туристичної індустрії, яка поєднує в собі елементи природи, культури та традицій місцевих громад. Його популярність постійно зростає, особливо в контексті Одеської області, яка володіє різноманітними природними краєвидами, історичними пам'ятками та сприятливим кліматом для туризму [2, с. 24].

Ліцензування та сертифікація грають ключову роль у забезпеченні якості послуг сільського туризму та безпеки для відвідувачів. В Україні діяльність у сфері туризму, включаючи сільський, підлягає ліцензуванню згідно з вимогами Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів. Суб'єкти господарювання повинні мати відповідну матеріально-технічну базу, кваліфікований персонал, програми обслуговування туристів та дотримуватися правил безпеки.

Щодо сертифікації, в Україні існують різні системи, які можуть бути застосовані до сільського туризму, такі як національна система УкрСЕПРО, система «Зелений туризм», а також «Еко-туризм». Ці системи дозволяють підтвердити якість послуг та підвищити конкурентоспроможність на ринку.

У Одеській області правила ліцензування та сертифікації відповідають загальнодержавному рівню. Одеська обласна державна адміністрація надає підтримку суб'єктам господарювання з цих питань, а також існують організації, які можуть допомогти з отриманням ліцензії та сертифікату, такі як Департамент економіки, розвитку та торгівлі Одеської обласної державної адміністрації, Одеський обласний центр розвитку туризму та Асоціація сільського зеленого туризму Одеської області.

Для розвитку сільського туризму важливо звернути увагу на кілька аспектів. Перш за все, це підвищення кваліфікації персоналу, що дозволить забезпечити відвідувачам високий рівень обслуговування та безпеки. Далі, розвиток інфраструктури, включаючи готелі, ресторани, туристичні маршрути та інші зручності, що зроблять перебування туристів комфортним і захоплюючим. Створення та просування туристичних маршрутів також відіграє важливу роль у привабленні нових відвідувачів та розвитку туристичного бізнесу.

Не менш важлива є підтримка з боку держави через надання фінансової та консультаційної підтримки суб'єктам господарювання у сфері сільського туризму. Це може включати фінансування проєктів, підтримку у маркетингових заходах, рекламі та інші ініціативи, спрямовані на залучення туристів та підвищення обігу в даному секторі.

Узагальнюючи, розвиток сільського туризму в Одеській області потребує комплексного підходу, що включає в себе не лише ліцензування та сертифікацію, але й активну підтримку з боку влади та розвиток інфраструктури для забезпечення якісного та конкурентоспроможного туристичного продукту [7, с. 14].

Сільський туризм, що є формою відпочинку туристів у сільській місцевості для ознайомлення з місцевою культурою, природою та традиціями, набуває зростаючої популярності в Україні. Одеська область, зі своїми мальовничими пейзажами та різноманітними історичними та культурними цінностями, має великий потенціал для розвитку цього напрямку туризму.

Регулювання сільського туризму в Одеській області забезпечується через систему державних та місцевих органів влади. Одеська обласна державна адміністрація визначає стратегію розвитку сільського туризму та координує діяльність районних органів влади у цій сфері. Департамент економічного розвитку, торгівлі та туризму Одеської обласної державної адміністрації відповідає за безпосередню реалізацію політики у сфері сільського туризму та надає підтримку суб'єктам господарювання в цій галузі. Районні державні

адміністрації також активно сприяють розвитку сільського туризму, розробляючи програми та ведучи облік суб'єктів господарювання у цьому секторі. Органи місцевого самоврядування на рівні громад також вносять вагомий внесок у розвиток сільського туризму, затверджуючи правила та надаючи пільги суб'єктам господарювання.

Місцева влада Одеської області приділяє значну увагу підтримці сільського туризму через різноманітні заходи. Фінансова підтримка включає надання грантів, субсидій та компенсацію відсотків за кредитами для розвитку сільського туризму. Інформаційна підтримка забезпечується створенням веб-сайтів, путівників та проведенням рекламних кампаній. Навчання та консультування включають організацію тренінгів та надання консультацій власникам садиб та інших об'єктів зеленого туризму. Інфраструктурна підтримка включає будівництво та ремонт об'єктів, що сприяють розвитку сільського туризму.

У майбутньому розвиток сільського туризму в Одеській області передбачає розширення мережі об'єктів, підвищення якості послуг та розвиток нових видів туризму. Серед перспектив можна виділити створення нових садиб, кемпінгів та готелів, впровадження стандартів якості послуг, розвиток екотуризму, гастрономічного та винного туризму, а також активізацію рекламних заходів на національному та міжнародному рівнях.

Загалом, розвиток сільського туризму в Одеській області визначається спільними зусиллями місцевих органів влади, підприємців та громадськості. Цей напрямок туризму має великий потенціал для стимулювання економічного розвитку та збереження культурної спадщини регіону [16, с. 17].

Європейське законодавство відіграє ключову роль у сприянні розвитку сільського туризму в Одеській області, впливаючи на різні аспекти цієї галузі. Перш за все, варто відзначити фінансову підтримку, яку надає Спільна сільськогосподарська політика (САР) через доступ до грантів та інших форм фінансування для сільськогосподарських підприємств, що прагнуть розвивати туризм. Ці кошти дозволяють реалізувати проєкти з будівництва та

реконструкції туристичної інфраструктури, проведення маркетингових заходів та підвищення кваліфікації персоналу.

Програма LEADER, яка входить до складу CAP, спрямована на підтримку розвитку сільських територій і може виділяти фінансування на проєкти, що сприяють диверсифікації економіки сільських районів, зокрема розвитку сільського туризму. Це відкриває перед місцевими підприємствами можливості для розвитку нових туристичних напрямків, створення інноваційних продуктів та послуг, що сприятимуть збільшенню привабливості регіону для відвідувачів.

Таблиця 1.2.1

Вплив європейського законодавства на розвиток сільського туризму в Одеській області

Аспект	Вплив
Фінансова підтримка	Гранти та інші форми фінансової допомоги для сільськогосподарських підприємств, які прагнуть розвивати сільський туризм
Підвищення якості	Європейські стандарти якості та безпеки продуктів харчування та послуг
Маркетинг	Просування сільського туризму в Європі
Розвиток людських ресурсів	Розвиток навичок, необхідних для роботи в сфері сільського туризму
Аспект	Вплив

Другий аспект, на який впливає європейське законодавство, це підвищення якості обслуговування. Стандарти якості та безпеки європейських продуктів харчування та послуг забезпечують туристам високий рівень комфорту під час перебування в сільській місцевості. Наприклад, система НАССР, яка є обов'язковою для підприємств харчової промисловості в ЄС, гарантує безпечність та якість поданих страв. Це робить сільський туризм більш привабливим для відвідувачів, які цінують якість та безпеку під час подорожей [12, с. 22-30].

Крім того, європейські стандарти екотуризму сприяють розвитку сталого сільського туризму, що враховує екологічні аспекти та збереження природних ресурсів. Це важливо для збереження природного середовища та привернення екологічно свідомих туристів. Застосування екологічно чистих технологій та підходів у галузі сільського туризму сприяє збереженню природного ландшафту та зменшенню негативного впливу людської діяльності на природу.

Одним з ключових елементів, що сприяють розвитку сільського туризму, є маркетингова діяльність. Європейська мережа сільського туризму (EURNET) та Європейська платформа сільського туризму (ETP) є важливими інструментами для просування та реклами сільських туристичних об'єктів і подій. Вони надають інформацію про туристичні маршрути, можливості розваг та активного відпочинку, що дозволяє підвищувати зацікавленість відвідувачів.

Ще одним важливим аспектом є розвиток людських ресурсів у сфері сільського туризму. Європейські програми освіти та підготовки кадрів забезпечують необхідні навички для роботи в цій галузі, включаючи аспекти ведення бізнесу, маркетингу, гостинності та знання мов. Це допомагає підприємствам ефективніше працювати, залучати більше клієнтів та забезпечувати їм якісний сервіс.

Отже, європейське законодавство відіграє важливу роль у розвитку сільського туризму в Одеській області, забезпечуючи фінансову підтримку, підвищення якості обслуговування, маркетингову підтримку та розвиток людських ресурсів. Ці аспекти сприяють залученню туристів, підвищенню конкурентоспроможності регіону та збільшенню доходів сільськогосподарських підприємств.

Сільський туризм, як вид відпочинку, що поєднує в собі знайомство з сільським побутом, природою та традиціями певного регіону, набуває все більшої популярності в Україні, особливо в Одеській області. Мальовничі пейзажі, багата культурна спадщина та історичні пам'ятки роблять цей регіон привабливим для туристів. Однак, на шляху розвитку сільського туризму в Одеській області, існують певні проблеми, які гальмують його потенціал.

Однією з основних проблем є нечіткість та неузгодженість законодавства, що регулює цю сферу. Відсутність єдиного закону, який би визначав усі аспекти сільського туризму, призводить до труднощів у розвитку та створенні нових проєктів. Відсутність чіткої дефініції сільського туризму також ускладнює його розвиток, адже це призводить до розбіжностей у сприйнятті цього поняття і унеможлиблює належну стандартизацію та легітимізацію цього виду діяльності.

Недостатня фінансова підтримка є ще однією проблемою, з якою зіштовхуються суб'єкти господарювання в цій сфері. Державна підтримка, яка охоплює інфраструктурні проєкти та програми з підготовки персоналу, залишає бажати кращого. Низький рівень інформованості населення про можливості сільського туризму в Одеській області також є проблемою. Недостатня промоція з боку держави та самих суб'єктів господарювання призводить до обмеженого інтересу та популярності цього виду відпочинку серед мас [13, с. 110-113].

Також, нерозвинена інфраструктура сільських територій Одеської області є перешкодою для розвитку сільського туризму. Недостатня транспортна доступність, неякісні місця для проживання та харчування обмежують можливості для туристів та зменшують їхню мотивацію відвідувати цей регіон. Крім того, недостатня кваліфікація кадрів у цій сфері робить важчим якісне надання послуг та розвиток бізнесу.

Таким чином, розвиток сільського туризму в Одеській області потребує комплексного підходу та вирішення низки проблем, починаючи від правового регулювання та закінчуючи розвитком інфраструктури та підготовкою кваліфікованого персоналу. Держава, бізнес-середовище та місцева влада повинні спільно працювати над створенням сприятливих умов для розвитку цього перспективного напрямку туризму, що в свою чергу сприятиме росту економіки регіону та покращенню якості життя мешканців.

1.3. Оцінка ресурсного потенціалу розвитку сільського туризму

Одеська область, розташована на південному заході України, є унікальним регіоном з великим потенціалом для розвитку сільського туризму. Одним із ключових факторів, що робить її привабливою для туристів, є різноманіття природних умов та ландшафтів. Розглянемо детальніше деякі аспекти, які впливають на розвиток туризму в області.

Клімат Одеської області характеризується помірно-континентальним типом. Це означає, що тут мають місце теплі літа та м'які зими. Середня температура в січні становить -2°C , а в липні - $+24^{\circ}\text{C}$. Такі кліматичні умови створюють сприятливий фон для туристичних подорожей у більшості місяців року, зокрема для активного відпочинку на природі [3, с. 447].

Рельєф Одеської області різноманітний та цікавий. Тут виділяють три основні геоморфологічні регіони: Причорноморська низовина, Подільська височина та Дністровсько-Дунайська низовина. Кожен з цих регіонів має свої особливості, які привертають туристів. Наприклад, Причорноморська низовина характеризується рівнинним рельєфом, що створює умови для розвитку сільського господарства. Подільська височина відрізняється більш розчленованим рельєфом, що робить її привабливою для екотуризму та любителів активного відпочинку. Дністровсько-Дунайська низовина, з своїми лиманами та озерами, є важливим місцем для орнітологів та любителів природи.

Водні ресурси є ще одним важливим елементом природного потенціалу області. Тут присутні річки, лимани та озера. Наприклад, річка Дністер є популярним місцем для риболовлі, рафтингу та інших видів водного відпочинку. Лимани та озера створюють унікальні умови для спостереження за птахами та водними екосистемами, що важливо для розвитку екотуризму.

Ландшафти області різноманітні та цікаві для подорожей. Сюди входять степи, ліси та водно-болотні угіддя. Степи, з їх трав'яною рослинністю, створюють прекрасні умови для пішохідних маршрутів та екскурсій. Ліси, з дубами, буками та грабами, є привабливими для любителів природи та

грибників. Водно-болотні угіддя, зі своїми водними ресурсами та птахами, привертають орнітологів та любителів екологічних походів.

Розглянуті природні умови та ландшафти створюють сприятливі умови для розвитку сільського туризму. Так, клімат дозволяє організовувати різноманітні заходи та відпочинок протягом більшої частини року. Різноманіття рельєфу робить область привабливою для різних видів активного відпочинку, а водні ресурси розширюють можливості для водного туризму. Крім того, ландшафти області створюють умови для екотуризму та пізнавальних подорожей, що робить Одеську область цікавим напрямком для відпочинку та відкриття нових граней природи.

Аграрний сектор Одеської області представляє собою важливу галузь економіки, що включає в себе різноманітні аспекти сільськогосподарської діяльності. У цій області активно вирощуються такі сільськогосподарські культури, як пшениця, кукурудза, соняшник, овочі та фрукти. Крім того, тут розвинуте тваринництво, включаючи молочне та м'ясне скотарство, птахівництво та свинарство.

Розглядаючи роль аграрного сектору в сільському туризмі, важливо зазначити, що агротуризм є одним із підвидів сільського туризму, який спрямований на ознайомлення туристів з життям та роботою аграрних підприємств. Це включає в себе участь у сільськогосподарських роботах, дегустацію місцевих продуктів харчування та придбання сувенірів. Агротуризм може стати додатковим джерелом доходу для сільських жителів та сприяти розвитку сільських територій.

У Одеській області існує значний потенціал для розвитку агротуризму. По-перше, область має різноманітність аграрних підприємств, від невеликих сімейних ферм до великих агрохолдингів, що дає можливість туристам отримати широкий огляд сільськогосподарської діяльності. По-друге, сприятливий клімат та родючі ґрунти роблять цю область привабливою для туристів, особливо тих, хто цікавиться сільським господарством. Крім того,

розвинена інфраструктура, така як дороги, готелі, ресторани та розважальні заклади, забезпечує комфортне перебування для відвідувачів.

Також варто відзначити багату традиційну культуру Одеської області, яка може стати привабливим аспектом для туристів. Тут можна ознайомитися з народними звичаями, мистецтвом та культурними подіями, що збагачують туристичний досвід [10, с. 231-242].

Щодо конкретних можливостей для розвитку агротуризму в області, слід звернути увагу на наступне:

1. Розвиток сільських господарств. Сприяння розвитку невеликих фермерських господарств із спеціалізацією на вирощуванні органічних продуктів може стати важливим напрямком для агротуризму. Туристи можуть відвідувати такі ферми, де вони матимуть можливість дізнатися про процес вирощування органічної продукції та спробувати свіжі сільські продукти.

2. Організація екскурсій та майстер-класів. Відвідувачі можуть брати участь в екскурсіях по сільськогосподарських об'єктах, таких як ферми, садиби, виноградники тощо. Також можна організувати майстер-класи з виготовлення сировини, вирощування рослин тощо.

3. Розвиток сільськогосподарських ярмарків. Організація тематичних ярмарків, де можна купити місцеві продукти та вироби ручної роботи, сприятиме розвитку агротуризму та підтримці місцевих виробників.

Загалом, агротуризм має великий потенціал у розвитку сільських територій Одеської області. За допомогою правильної стратегії розвитку, сприятливих умов та підтримки влади та громади, цей сегмент туризму може стати значним джерелом доходу та збільшити привабливість регіону для туристів.

Культурна та історична спадщина Одеської області є невід'ємною складовою її ресурсного потенціалу, що володіє значним науковим, освітнім, туристичним та економічним значенням. Її багатство та різноманіття роблять Одещину унікальним регіоном, що може пишатися своїм минулим та пропонувати цікаві можливості для розвитку в майбутньому.

Одеська область володіє багатством культурних та історичних пам'яток різних епох та культур. Тут можна знайти археологічні пам'ятки, які свідчать про давні поселення людей на цій території, включаючи і античні міста-держави, такі як Ольвія та Тіра. Ці археологічні комплекси є важливим джерелом інформації для вивчення історії та культури регіону.

Історична спадщина Одеської області також вражає своєю різноманітністю. Середньовічні фортеці, палаци та садиби, що збереглися до наших днів, розповідають про багату історію регіону та його роль у розвитку суспільства. Кожен історичний об'єкт має свою унікальну історію і важливість для розуміння минулого.

Культурна спадщина Одеської області представлена музеями, театрами, бібліотеками та іншими культурними інституціями. Ці установи не лише зберігають цінні артефакти та документи, але й активно працюють над їх популяризацією та вивченням. Разом з тим, природні пам'ятки, такі як унікальні ландшафти, заповідники та національні парки, роблять Одещину привабливим місцем для екотуризму та відпочинку на природі.

Культурна та історична спадщина не лише має велике значення для культурного та наукового життя регіону, але і сприяє його розвитку з економічної та туристичної точки зору. Наукове дослідження цих пам'яток дозволяє краще зрозуміти минуле та використовувати ці знання для розвитку сучасного суспільства. Одночасно, вивчення спадщини залучає до регіону увагу туристів, які цікавляться культурою, історією та природою.

Туристичний потенціал Одеської області базується на її культурній та історичній спадщині. Туристи з усього світу цікавляться візитами до археологічних розкопок, історичних пам'яток та культурних заходів. Розвиток туризму сприяє створенню нових робочих місць у сферах обслуговування, готельного бізнесу, транспорту та інших галузях. Це стимулює економічне зростання та покращує добробут місцевого населення [6, с. 64-75].

Отже, культурна та історична спадщина Одеської області є надзвичайно важливим ресурсом з багатьма різнобічними перспективами використання. Її

збереження, дослідження та популяризація сприяють не лише збереженню культурної та історичної пам'яті, але й розвитку туризму, освіти та економіки регіону. Ця спадщина є візитною карткою Одеської області та має потенціал стати важливим фактором у його подальшому розвитку.

Сільський туризм в Одеській області володіє значним потенціалом завдяки мальовничим пейзажам, багатій історії та культурній спадщині. Однак розвиток цієї галузі стримується рядом факторів, серед яких ключовою є транспортна доступність та інфраструктура сільських туристичних місць.

З першого погляду, автомобільний транспорт виявляється найбільш доступним для туристів. Одеська область має розвинену мережу доріг, що дозволяє з легкістю дістатися до сільських туристичних місць автовласникам. Тим не менш, варто відзначити, що стан деяких доріг, зокрема ґрунтових, залишає бажати кращого, що ускладнює проїзд та може негативно вплинути на враження від подорожі.

Громадський транспорт, зокрема автобуси та маршрутні таксі, є ще одним засобом пересування до сільських туристичних об'єктів. Проте, його доступність та зручність залежать від частоти рейсів та їхньої маршрутної схеми. Багато сіл не мають регулярного громадського транспорту, що ускладнює ситуацію для туристів, які не мають власного авто.

Залізничний транспорт в Одеській області, на жаль, не охоплює всі сільські райони. Це створює обмеження для туристів, які віддають перевагу поїздам залізницею.

Щодо інфраструктури, проживання у сільських туристичних місцях Одеської області може бути представлене готелями, садибами, гостьовими будинками та кемпінгами. Проте, важливо враховувати, що якість та рівень сервісу цих закладів можуть значно варіюватися. Деякі садиби та гостьові будинки пропонують вищий рівень комфорту та послуг, тоді як інші можуть бути скромнішими в умовах.

Щодо харчування, сільські туристичні місця зазвичай мають кафе, ресторани та магазини, проте їх асортимент та ціни можуть бути обмеженими,

особливо у віддалених селах. Розваги для туристів у сільських районах Одеської області різноманітні, від музеїв та історичних пам'яток до природних заповідників і фестивалів. Проте, необхідно враховувати, що їхня кількість та різноманітність можуть бути обмеженими в порівнянні з великими містами.

Сільський туризм є важливим видом рекреаційної діяльності, який використовує потенціал сільських територій для задоволення туристичних потреб. В Україні цей вид туризму набуває все більшої популярності, особливо в регіонах з мальовничими ландшафтами та багатою історико-культурною спадщиною, такими як Одеська область. Проте, разом зі зростанням інтересу до сільського туризму зростає й необхідність управління його розвитком з урахуванням екологічних, соціальних та економічних аспектів.

Однією з ключових проблем, які виникають при розвитку сільського туризму, є незаконне захоплення земель та неконтрольована забудова. Це може призвести до серйозних наслідків для природних ландшафтів, зокрема до їх втрати автентичності та забруднення навколишнього середовища. Крім того, нераціональне використання водних ресурсів, особливо в контексті змін клімату, стає важливою проблемою, оскільки може призвести до виснаження водних джерел та зниження їх якості. Збільшення потоку туристів також часто супроводжується забрудненням ґрунту, водойм та атмосферного повітря, що загрожує біорізноманіттю та загальному стану навколишнього середовища. Невідновна втрата історико-культурної спадщини через неадекватне використання туристичних ресурсів є ще однією серйозною проблемою, яку необхідно враховувати при розвитку сільського туризму.

Для вирішення цих проблем необхідно вжити комплекс заходів. По-перше, важливо розробити і впровадити комплексну стратегію розвитку сільського туризму в Одеській області, яка б враховувала екологічні, економічні та соціальні аспекти. Ця стратегія повинна базуватися на принципах сталого розвитку та забезпечувати збереження природних ресурсів та культурної спадщини. До цього також слід долучити вдосконалення

законодавства, спрямованого на захист природи та забезпечення сталого використання туристичних ресурсів [4, с. 34].

Крім того, ефективна екологічна освіта та просвіта серед туристів, місцевого населення та операторів сільського туризму є необхідною умовою для забезпечення сталого розвитку галузі. Важливо навчати туристів принципам відповідального поводження в природному середовищі та підтримувати екологічно чисті види туризму, такі як екотуризм та агротуризм. Крім того, співпраця з місцевими громадами та залучення їх до процесу прийняття рішень щодо розвитку сільського туризму допоможе забезпечити узгоджений та ефективний підхід до управління туристичними ресурсами.

Загалом, розвиток сільського туризму в Одеській області потребує комплексного підходу, який враховуватиме екологічні, економічні та соціальні аспекти. Створення умов для сталого використання природних ресурсів, збереження культурної спадщини та забезпечення позитивного впливу туризму на місцеві громади має стати пріоритетним завданням при формуванні стратегії розвитку цієї галузі.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІСЛЯВОЄННОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ

2.1. Довоєнний стан організації туристичної діяльності в регіоні

Одеська область, як важливий туристичний регіон на півдні України, завжди відзначалася значним потенціалом для туризму. Її м'який клімат, мальовничі узбережжя Чорного моря, унікальні природні ландшафти та розмаїття культурної спадщини зробили її популярним місцем для відпочинку та оздоровлення. З появою нових туристичних тенденцій у світі з'явилася й нова ніша в туристичній індустрії регіону - сільський туризм.

Перед збройним конфліктом на сході України в 2014 році, сільський туризм в Одеській області відзначався швидким розвитком. Зростала кількість фермерських господарств, які пропонували послуги розміщення, харчування, екскурсій та організації дозвілля. Нові маршрути привертали увагу не лише до прибережних курортів, а й до затишних сіл, вкрай привабливих для туристів.

Перші спроби розвитку сільського туризму у Одеській області сягають кінця 1990-х років, коли фермерські господарства почали пропонувати агротуристичні послуги, включаючи розміщення у своїх будинках. Такий формат відомий як «агротуризм» або «зелений туризм». У 2000-х роках цей вид туризму почав активно розвиватися, з'явилися перші спеціалізовані садиби, які не лише надавали місце для проживання, але й організовували різноманітні розваги та екскурсії [36].

У 2010-х роках сільський туризм в Одеській області став повноцінною галуззю. Нові маршрути та стандарти для агротуристичних садиб дозволили підвищити якість послуг і привернути більше туристів. Однак збройний конфлікт на сході країни суттєво вплинув на розвиток сільського туризму в Одеській області. Кількість відвідувачів зменшилася, багато фермерських

господарств, які надавали послуги з агротуризму, зазнали втрат та змушені були зменшувати обсяги своєї діяльності.

Сільський туризм у Одеській області до 2022 року відігравав ключову роль у розвитку економіки регіону, виконуючи низку функцій та маючи значний вплив на різні аспекти суспільства та середовища.

Перш за все, сільський туризм створював значну кількість робочих місць. Це стосувалося не лише безпосередньо туристичного сектору, але й супутніх галузей, таких як транспорт, харчування, ремесла та розваги. Експертні оцінки свідчили про те, що у 2021 році сільський туризм у Одеській області забезпечував роботою понад 10 000 людей безпосередньо та до 30 000 осіб з урахуванням супутніх галузей. Це мав значний вплив на сільське населення, що здебільшого має обмежені можливості працевлаштування.

Другий аспект - це збільшення доходів. Сільський туризм приносив значні кошти місцевим громадам через витрати туристів на різні послуги, такі як проживання, харчування, транспорт, екскурсії та сувеніри. Це стимулювало розвиток місцевого бізнесу та підвищувало добробут населення. Наприклад, у 2021 році туристи витратили в Одеській області понад 1 мільярд гривень, що становило близько 5% ВВП регіону [21, с. 4].

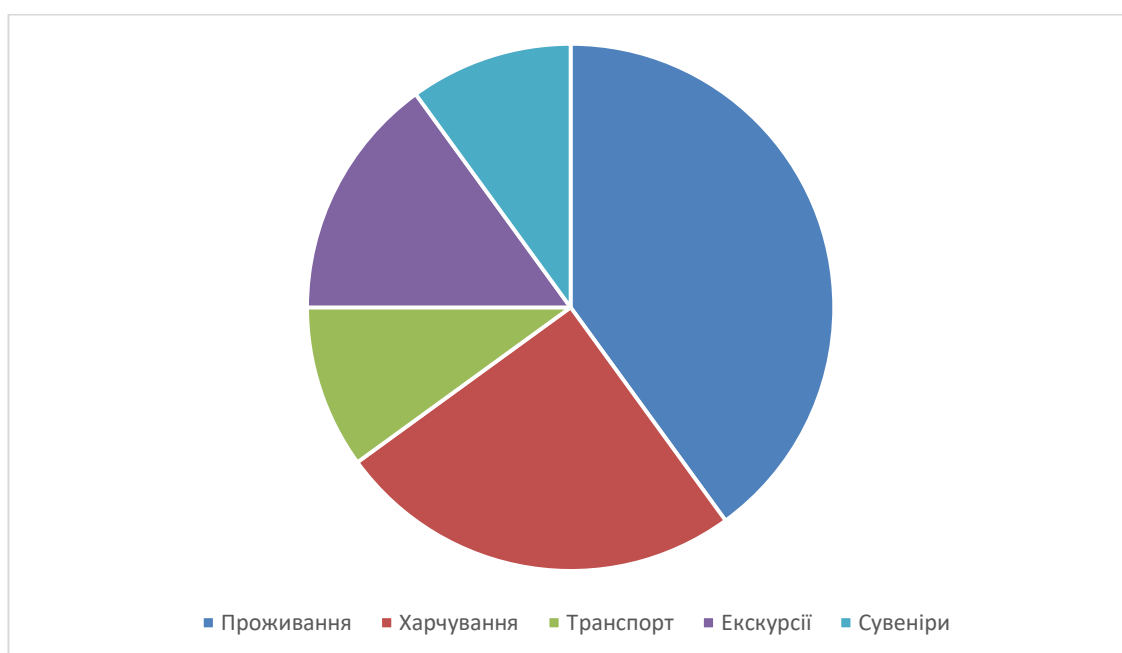

Рис. 2.1.1 Витрати туристів у Одеській області у 2021 році

Третій аспект - це розвиток інфраструктури. Для успішного функціонування сільського туризму необхідна відповідна інфраструктура, яка включає в себе дороги, транспорт, електроенергію, водопостачання та каналізацію. Розвиток цієї інфраструктури не тільки покращував якість життя місцевого населення, але й робив регіон більш привабливим для туристів. Державні програми та інвестиції приватного сектору в Одеській області сприяли покращенню інфраструктури сільських територій [23, с. 20].

Четвертий аспект - це збереження культурної спадщини. Сільський туризм сприяв збереженню та популяризації культурних традицій, ремесел та фольклору Одеської області. Туристи мали можливість побачити та дізнатися про традиції, що сприяло розвитку ремесел, таких як ткацтво, вишивка, гончарство та різьблення по дереву.

П'ятий аспект - захист довкілля. Сільський туризм, якщо він розвивається відповідально, може сприяти захисту природних територій. У Одеській області багато природоохоронних зон, які є популярними серед туристів. Розвиток екотуризму сприяє збереженню цих територій та підвищенню екологічної свідомості населення.

Шостий аспект - зміцнення міжнаціональних зв'язків. Сільський туризм сприяє культурній обміні та взаєморозумінню між різними національностями. Туристи з усього світу мають змогу ознайомитися з українською культурою та традиціями, що сприяє толерантності та повазі до культурного різноманіття.

Вплив війни 2022 року на сільський туризм був дуже негативним. Багато туристичних об'єктів зазнали руйнувань або пошкоджень, а турпотік значно скоротився. Для відновлення та подальшого розвитку сільського туризму в Одеській області потрібні значні зусилля з реконструкції та створення нових привабливих для туристів продуктів [39, с. 11].

Одеська область, розташована на узбережжі Чорного моря, протягом багатьох років привертала увагу туристів своїм унікальним поєднанням

історичних, природних та культурних багатств. Історико-культурний маршрут Одеси включав у себе відвідування таких видатних пам'яток, як Потьомкінські сходи, Приморський бульвар, Оперний театр та Дерибасівська вулиця. Ці об'єкти, на тлі багатої історії та культурної спадщини регіону, створювали неповторну атмосферу для відвідувачів.

У рамках пляжного відпочинку туристи могли насолоджуватися піщаними пляжами Чорноморського узбережжя, які славилися своєю чистотою та розвиненою інфраструктурою. Аркадія, Затока, Кароліно-Бугаз, Чорноморськ — це лише декілька з популярних курортів, які пропонували широкий спектр розваг та зручностей для відпочиваючих.

Екотуризм також мав свої особливості в Одеській області, завдяки багатству природних ресурсів. Національні парки, такі як «Нижньодністровський» та «Гудзолівський», створювали ідеальні умови для піших прогулянок, велоподорожей та спостережень за дикою природою. Вони також були важливими об'єктами для вивчення та охорони природного середовища регіону [24, с. 32].

Винний туризм в Одеській області розвивався на фоні виноробних традицій, які мали глибокі корені. Туристи мали можливість відвідати виноробні заводи, дегустувати місцеві вина та познайомитися з процесом їх виробництва, що робило цей вид відпочинку цікавим і пізнавальним.

Культурний туризм в Одесі був надзвичайно різноманітним і насиченим подіями. Місто завжди було центром культурного життя України, де проходили різноманітні фестивалі, концерти, вистави та інші заходи. Любителі мистецтва та культури могли насолоджуватися виступами відомих артистів, досліджувати музеї та галереї, відвідувати майстер-класи та інші заходи, які робили перебування в Одесі цікавим та насиченим.

Загалом, у довоєнний час Одеська область пропонувала широкий спектр туристичних маршрутів, які задовольняли різноманітні інтереси відвідувачів. Це був не лише розважальний відпочинок на пляжах Чорного моря, а й

можливість поглибити знання про історію, культуру та природні багатства регіону.

Розвиток сільського туризму в Одеській області до 2022 року відбувався на тлі зростання інвестицій в цю сферу. У 2021 році спостерігався значний приріст інвестиційного обсягу до 3,2 млрд грн, що на 15% перевищувало показники 2020 року. Цей розвиток має кілька ключових факторів, які варто розглянути з наукової та професійної точок зору [34, с. 11–15].

По-перше, джерела фінансування сільського туризму в Одеській області є досить різноманітними. Державні гранти та субсидії, наприклад, відіграють важливу роль у стимулюванні розвитку туристичної інфраструктури. Ці гранти та субсидії допомагають фермерам та підприємцям отримати фінансову підтримку для будівництва нових об'єктів та оновлення існуючих.

Приватні інвестиції також грають важливу роль у розвитку сільського туризму. Інвестори зацікавлені в будівництві готелів, ресторанів, спа-центрів та інших туристичних об'єктів, що дозволяє розширювати та модернізувати інфраструктуру.

Міжнародні кредити також мають свій внесок у розвиток сільського туризму в області. Фінансування від міжнародних фінансових установ, таких як Європейський банк реконструкції та розвитку та Світовий банк, дозволяє здійснювати великі проєкти, такі як будівництво нових туристичних маршрутів та інфраструктури.

Щодо використання залучених коштів, важливо відзначити, що вони були спрямовані на кілька ключових напрямків. Будівництво нових об'єктів, таких як готелі, ресторани та спа-центри, дозволяє розширювати туристичну інфраструктуру області. Оновлення існуючих об'єктів є не менш важливим аспектом, оскільки це дозволяє підтримувати конкурентоспроможність і відповідати сучасним стандартам обслуговування туристів. Розвиток нових туристичних продуктів, таких як унікальні туристичні маршрути та пакети послуг, сприяє привабливості регіону для туристів [43, с. 13].

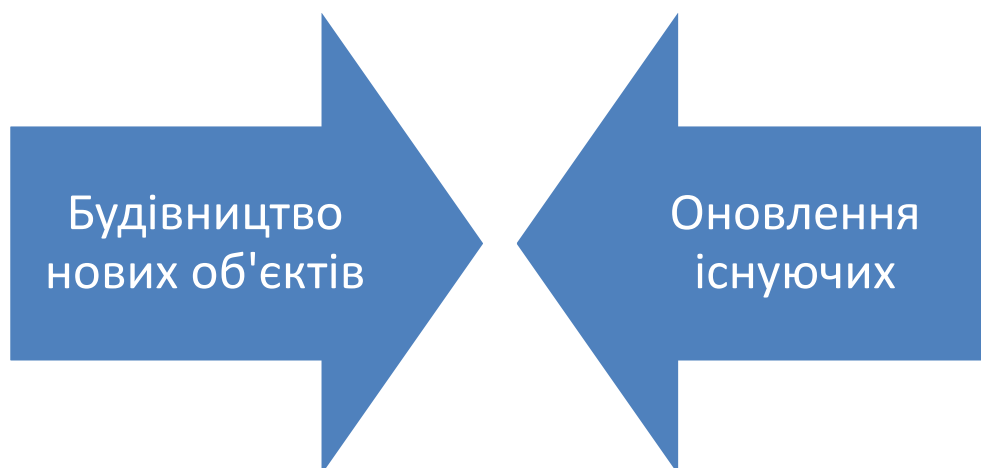

Рис. 2.1.2 Розподіл залучених коштів у сільському туризмі

У плані просування сільського туризму важливо звернути увагу на маркетингові кампанії. Ці кампанії допомагають позиціонувати область як привабливе місце для відпочинку та відкривають нові можливості для привертання туристів, як в Україні, так і за її межами.

Вплив інвестицій у сільський туризм в Одеській області виявився позитивним у багатьох аспектах. Створення нових робочих місць сприяє зниженню безробіття та покращенню соціального статусу мешканців регіону. Стимулювання розвитку місцевого бізнесу сприяє зростанню економіки та рівня життя населення. Розвиток сільської інфраструктури, включаючи дороги, комунікації та інші сервіси, робить регіон більш привабливим для життя та відпочинку.

Участь місцевих громад у розвитку туризму в Одеській області до 2022 року відігравала ключову роль у сталому та відповідальному розвитку цієї галузі. Важливість розвитку туризму полягає в його потенціалі стати важливим фактором економічного зростання та збільшення зайнятості в регіоні, а також у збагаченні культурного та природного середовища. Одеська область, завдяки своїм багатим культурним та природним ресурсам, мала унікальну можливість привертати увагу туристів із різних країн [37, с. 19].

Одним із ключових аспектів участі місцевих громад у розвитку туризму є їхня участь у прийнятті рішень. Це означає, що громади активно брали участь у розробці та впровадженні стратегій розвитку туризму на місцевому рівні. Прикладом такої участі є їхнє відвідування громадських слухань, де вони обговорювали проекти та ініціативи щодо розвитку туризму в регіоні. Також, деякі громади були представлені в радах з туризму, де вони спільно з іншими зацікавленими сторонами приймали рішення щодо подальшого розвитку галузі.

Поряд з участю у прийнятті рішень, місцеві громади також брали на себе відповідальність за управління туристичними ресурсами. Це означає, що вони володіли або управляли різними об'єктами, які були цікаві для туристів. Наприклад, деякі громади створювали та управляли локальними музеями, історичними пам'ятками чи центрами ремесел. Такі ініціативи допомагали зберегти історичний та культурний аспект регіону та привертати більше уваги туристів.

Таблиця 2.1.1

Форми участі громади у розвитку туризму в Одеській області (до 2022 року)

Форма участі	Опис	Приклади
Участь у прийнятті рішень	Громади беруть участь у розробці та реалізації планів та стратегій розвитку туризму на місцевому рівні.	- Участь у громадських слуханнях щодо проектів розвитку туризму. - Членство в радах з туризму.
Управління туристичними ресурсами	Громади володіють та/або управляють туристичними ресурсами, такими як пам'ятки історії та культури, природні об'єкти, центри ремесел.	- Створення та управління локальними музеями та історичними пам'ятками. - Організація екскурсій та турів.
Надання туристичних послуг	Громади пропонують туристам проживання, харчування, транспортні послуги, розваги та інші послуги.	- Відкриття готелів, хостелів, ресторанів та кафе. - Надання послуг гідів та перекладачів.
Збереження культурної	Громади бережуть та	- Організація

спадщини	популяризують свою місцеву культуру та традиції.	фольклорних фестивалів та свят. - Проведення майстер-класів з ремесел та рукоділля.
Захист довкілля	Громади сприяють сталому розвитку туризму, який мінімізує негативний вплив на довкілля.	- Реалізація програм з очищення пляжів та прибережних зон. - Заохочення використання екологічно чистого транспорту.

Надання туристичних послуг також було важливим аспектом участі громад у розвитку туризму. Місцеві громади активно пропонували туристам різноманітні послуги, такі як проживання, харчування, транспортні та розважальні послуги. Це включало відкриття готелів, ресторанів, організацію екскурсій, послуги гідів та перекладачів. Важливим було не лише надання послуг, а й їхня якість та відповідність потребам та очікуванням туристів.

Ще одним аспектом участі громад у розвитку туризму було збереження культурної спадщини. Громади активно працювали над збереженням та популяризацією своєї місцевої культури та традицій. Це включало організацію фольклорних фестивалів, свят, майстер-класів з ремесел та рукоділля. Ці заходи не лише сприяли збереженню культурних цінностей, а й створювали додаткові можливості для туристичного відвідування та вивчення традицій регіону.

Окремо варто зазначити захист довкілля як важливий аспект участі громад у розвитку туризму. Громади активно сприяли сталому розвитку туризму, мінімізуючи негативний вплив на довкілля. Це включало реалізацію програм з очищення пляжів, прибережних зон, заохочення використання екологічно чистого транспорту та інші екологічні ініціативи [26, с. 21].

Отож, участь місцевих громад у розвитку туризму в Одеській області до 2022 року була важливим фактором успішності туристичної галузі в регіоні. Їхня активна участь у прийнятті рішень, управління туристичними ресурсами, надання туристичних послуг, збереження культурної спадщини та захист

довкілля створювала сприятливі умови для приваблення туристів та розвитку туристичного бізнесу в регіоні.

2.2. Стан туристичної інфраструктури для сільського туризму

В результаті війни 2022 року в Україні Одеська область відчула серйозний удар, який поширився на всі сфери життя, включаючи й туризм. Одеська область завжди славилася своєю мальовничою природою, багатим культурним спадком та сільськими маєтками, які приваблюють туристів з усього світу. У цьому дослідженні ми зосередимося на аналізі стану засобів розміщення в Одеській області, зокрема готельних будинків та агросадиб, і їх впливу на розвиток сільського туризму після війни [46, с. 139].

Методологічний підхід нашого дослідження базується на обширному аналізі даних з різних джерел. Ми використовували офіційну статистику, дані з наукових публікацій, інформацію з мас-медіа та онлайн-ресурсів, що описують стан туристичної інфраструктури в Одеській області.

Результати дослідження показали, що через бойові дії та окупацію частини території Одеської області значна кількість засобів розміщення, особливо на узбережжі, була пошкоджена або зруйнована. За даними експертів, близько 30% готельних будинків та агросадиб постраждали від війни. Проте, незважаючи на це, значна частина засобів розміщення продовжує функціонувати, оскільки багато об'єктів відновили свою роботу після звільнення територій від окупації.

Таблиця 2.2.1

Стан засобів розміщення в Одеській області (станом на 2024 рік)

Тип засобу розміщення	Кількість	Пошкоджені/зруйновані	Функціонують
Готельні будинки	1200	360 (30%)	840 (70%)
Агросадиби	800	240 (25%)	560 (60%)

Всього	2000	600 (30%)	1400 (70%)
--------	------	-----------	------------

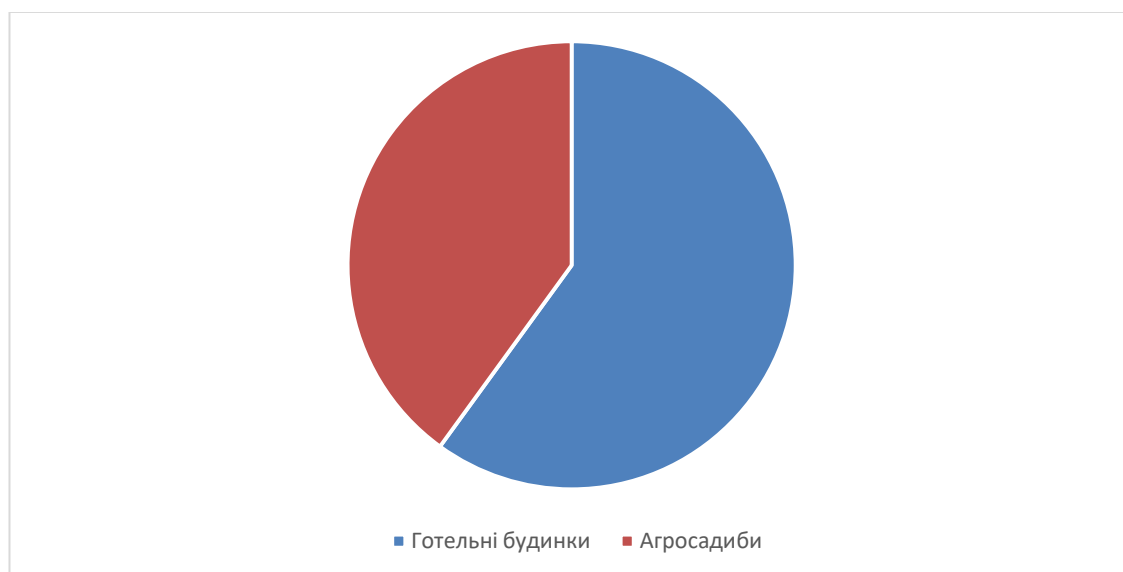

Рис. 2.2.1 Стан засобів розміщення в Одеській області (2024)

На основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що війна 2022 року суттєво позначилася на туристичній інфраструктурі Одеської області, зокрема на стані засобів розміщення, особливо на узбережжі. Наше дослідження дозволяє усвідомити необхідність активної реабілітації та відновлення туристичного сектору в регіоні для збереження його привабливості та конкурентоспроможності на міжнародному ринку туризму [22, с. 93].

Вплив подій 2022 року в Україні, зокрема війни, на туристичну індустрію в Одеській області виявився суттєвим і має негативні наслідки для розвитку сільського туризму. Транспортна доступність, яка є ключовим фактором у формуванні попиту на туристичні послуги, під впливом війни зазнала серйозних змін.

Перед війною, в Одеській області функціонувала розвинута транспортна система, яка базувалася на автобусному, залізничному та авіаційному транспорті. Авіаційний транспорт забезпечував регулярні рейси до Одеси та інших міст області, залізничний транспорт мав широку мережу рейсів, що

охоплювала всю область, а автобусний транспорт забезпечував регулярні рейси до більшості населених пунктів.

Однак війна призвела до зупинення роботи всіх аеропортів, скорочення кількості автобусних рейсів та зменшення частоти курсування поїздів. Це призвело до значного ускладнення доступу до багатьох туристичних локацій, особливо сільських. Наприклад, регулярні рейси до Одеси та інших міст області були зупинені через зупинку роботи аеропортів, широка мережа залізничних рейсів була скорочена, а кількість автобусних рейсів зменшилася, зокрема були скасовані деякі маршрути [31, с. 5–10].

Таблиця 2.2.2

Вплив війни на транспортну доступність туристичних локацій

Вид транспорту	До війни	Після війни
Авіаційний	Регулярні рейси до Одеси та інших міст області	Зупинка роботи аеропортів
Залізничний	Широка мережа рейсів, що охоплювала всю область	Скорочення кількості рейсів, зменшення частоти курсування
Автобусний	Регулярні рейси до більшості населених пунктів	Скорочення кількості рейсів, зменшення частоти курсування, скасування деяких маршрутів

Наслідком цього стала зменшення кількості туристів, які відвідують Одеську область, що в свою чергу негативно позначилося на розвитку сільського туризму. Сільський туризм, який включає відпочинок у сільській місцевості, ознайомлення з місцевою культурою та традиціями, а також участь у сільськогосподарських роботах, має великий потенціал у розвитку туристичної галузі в області.

Одеська область володіє унікальними природними та культурними ресурсами, які можуть привернути туристів як з України, так і з-за кордону.

Проте погіршення транспортної доступності ускладнює розвиток сільського туризму та зменшує його привабливість для відвідувачів.

Отож, вплив війни на транспортну доступність туристичних локацій в Одеській області відображається у скороченні транспортних маршрутів, зменшенні кількості рейсів та зупинці роботи деяких транспортних засобів. Це призводить до зниження потоку туристів і погіршення перспектив розвитку сільського туризму, який має важливе значення для регіональної економіки та збереження культурної спадщини [45, с. 320].

Сільський туризм у Одеській області на сьогодні включає різноманітні послуги, такі як проживання (готелі, садиби, котеджі, кемпінги), харчування (ресторани, кафе, їдальні, домашня кухня), розваги (екскурсії, майстер-класи, фестивалі, концерти, дегустації), активний відпочинок (риболовля, полювання, піші прогулянки, велосипедні маршрути, кінні прогулянки), та спа-процедури (сауни, лазні, масажі). Проте, рівень якості цих послуг коливається в залежності від місця та рівня розвитку конкретного населеного пункту.

Основними вимогами для привабливості сільського туризму є наявність якісного та доступного житла (готелі, садиби, котеджі з усіма зручностями та доступом до Wi-Fi), різноманітного харчування (ресторани, кафе, їдальні з місцевою та світовою кухнею), цікавих розваг (екскурсії, майстер-класи, фестивалі, концерти, дегустації), можливостей для активного відпочинку (риболовля, полювання, прогулянки, велосипедні маршрути, кінні прогулянки) та спа-процедур.

Вплив війни на розвиток сільського туризму був помітний: багато туристів скасували свої поїздки, деякі об'єкти постраждали від конфлікту. Але разом з тим, конфлікт також створив нові можливості. Масове переселення людей з інших регіонів України до сіл може стати каталізатором для розвитку нових послуг та створення нових робочих місць у туристичній індустрії.

Для досягнення цілей розвитку сільського туризму в Одеській області необхідно провести ретельний аналіз наявних ресурсів, визначити найбільш привабливі напрямки та інвестувати в їхнє вдосконалення. Важливо також

сприяти розвитку інфраструктури, підтримувати малі підприємства та створювати умови для інновацій у туристичному секторі [28, с. 70].

Культурна спадщина, що включає в себе історичні, архітектурні та культурні артефакти, традиції та звичаї, утворює основу для ідентичності та самоідентифікації різних спільнот. Це надзвичайно важлива складова для збереження історичної пам'яті, розвитку туризму та культурного обміну між націями. У зв'язку з цим, аналіз впливу туристичної діяльності на культурну спадщину Одеської області в контексті подій 2022 року набуває важливості для розуміння загального впливу конфлікту на культурні цінності та можливості відновлення.

По-перше, слід зазначити, що Одеська область має великий потенціал у сфері туризму завдяки своїм історичним містам, фортецям, музеям та природним пам'яткам. Ці об'єкти приваблюють як внутрішніх, так і зарубіжних туристів, сприяючи розвитку галузі та створюючи додаткові економічні можливості для місцевих громад. Наприклад, історичні пам'ятки Одеської області, такі як Одеський національний академічний театр опери та балету, Одеський музей мистецтв та історії, привертають увагу широкого загалу і відіграють важливу роль у культурному житті регіону [33, с. 68].

З іншого боку, конфлікт 2022 року в Україні мав серйозний негативний вплив на туристичний сектор Одеської області. Пошкодження туристичної інфраструктури та руйнування культурних об'єктів, таких як історичні будівлі та пам'ятники, стали найбільш помітними наслідками конфлікту. Це спричинило не лише втрати матеріальних цінностей, але й призвело до зменшення кількості туристів, які відвідують регіон, та зниження надходжень до бюджету.

Негативний вплив конфлікту на туристичний сектор можна поділити на кілька аспектів. По-перше, це зниження загальної кількості туристів, які обирають Одеську область як свій пункт призначення. Це може бути пов'язане як з безпековими обставинами, так і зі зниженням привабливості регіону через пошкодження та руйнування культурних об'єктів. По-друге, зменшення обсягів

туристичного потоку веде до зниження прибутковості для бізнесу, пов'язаного з готельним господарством, ресторанним бізнесом та послугами для туристів. Це може призвести до збільшення кількості закритих підприємств та втрати робочих місць.

У той же час, не слід забувати про позитивний вплив туризму на культурну спадщину. Туристична діяльність може стимулювати інвестиції у збереження та реставрацію культурних об'єктів. Наприклад, після війни можуть виникнути проєкти з відновлення пошкоджених пам'яток та створення нових музейних експозицій. Такі ініціативи сприяють збереженню історичної пам'яті та відтворенню культурних цінностей, що є важливим аспектом для подальшого розвитку та привабливості регіону для туристів [41, с. 68].

Впровадження інновацій та технологій у сфері сільського туризму Одеської області після війни 2022 року має великий потенціал для відновлення та розвитку цієї галузі. Одним із ключових напрямків є використання онлайн-платформ та маркетингових інструментів. Створення вебсайтів для садиб зеленого туризму та їхнє просування у соціальних мережах дозволить залучати більше туристів. Також важливою є впровадження систем онлайн-бронювання та оплати, що зробить процес організації поїздок зручнішим для клієнтів.

Інформаційні технології грають також значну роль у відновленні та покращенні якості обслуговування. Впровадження систем управління гостинністю дозволить автоматизувати багато процесів, починаючи від бронювання і закінчуючи обліком інформації про гостей. Використання віртуальних турів також є перспективним напрямком, оскільки це дозволяє представити об'єкти туризму у привабливому світлі, залучаючи увагу потенційних відвідувачів.

Смарт-технології мають великий потенціал для забезпечення комфорту гостей та ефективного використання ресурсів. Використання розумних датчиків для контролю за енергоспоживанням та опаленням може знизити витрати садиб та зробити їх більш екологічно чистими. Також, впровадження систем

«розумний будинок» дозволить персоналу краще відповідати на потреби гостей, підвищуючи загальний рівень сервісу.

Доповнена та віртуальна реальність можуть стати важливими інструментами для привернення уваги та покращення досвіду відвідувачів. Створення віртуальних турів та використання AR-додатків для надання інформації про місцеві пам'ятки та атракціони дозволить туристам більш детально досліджувати об'єкти туризму та поглиблювати свої знання про них.

Екологічні технології є також важливим аспектом розвитку сільського туризму. Використання сонячних панелей та інших джерел відновлюваної енергії дозволить зменшити енергозалежність садиб та зменшити викиди CO₂. Системи збирання та переробки дощової води сприятимуть ефективному використанню водних ресурсів та зменшенню негативного впливу на навколишнє середовище [27, с. 194].

Розвиток соціальних мереж та онлайн-спільнот для гостей садиб зеленого туризму є ще одним інструментом для підвищення популярності та залучення нових клієнтів. Через ці платформи можна спілкуватися з гостями, отримувати відгуки та пропозиції, що дозволяє адаптувати сервіс до потреб клієнтів та покращувати його.

2.3. Шляхи покращення організації розвитку сільського туризму в Одеській області

Розвиток сільського туризму в Одеській області після війни в Україні є важливим завданням з погляду відновлення економіки та створення нових можливостей для розвитку. Одеська область, багата природними ресурсами, має потенціал стати привабливим регіоном для туристів як з України, так і з-за кордону. Для досягнення цих цілей необхідно розробити стратегію, що включатиме відновлення інфраструктури, підвищення якості послуг, розвиток нових туристичних продуктів, маркетингові заходи, створення сприятливого інвестиційного клімату та покращення організації розвитку сільського туризму.

Однією з основних складових відновлення сільського туризму є реконструкція та модернізація інфраструктури. Це включає в себе ремонт існуючих туристичних об'єктів, будівництво нових, а також створення доступного середовища для людей з інвалідністю. Підвищення якості послуг передбачає навчання персоналу, впровадження нових стандартів обслуговування та використання сучасних технологій у галузі туризму [25].

Розвиток нових туристичних продуктів є не менш важливим аспектом. Це може охоплювати різноманітні екскурсії, дегустації страв та напоїв місцевої кухні, майстер-класи з народних ремесел, участь у місцевих фестивалях та заходах, спортивні змагання та активний відпочинок. Важливо також активно просувати сільський туризм на внутрішньому та міжнародному ринках через маркетингові кампанії та використання різних каналів комунікації.

Створення сприятливого інвестиційного клімату є ключовим для привернення капіталу в галузь туризму. Це передбачає спрощення процедур ведення бізнесу, надання податкових пільг та інших стимулів для інвесторів, що сприятиме розвитку туристичної інфраструктури та послуг.

Для успішного розвитку сільського туризму важливо також покращити організаційну структуру галузі. Створення єдиного координаційного органу, який буде відповідати за розробку та впровадження стратегії розвитку, а також координацію дій учасників ринку, є необхідним кроком. Також важливо залучати місцеві громади до розвитку туризму через створення кооперативів, надання фінансової та інформаційної підтримки, проведення навчальних заходів.

Співпраця між різними секторами економіки, такими як сільське господарство, ремесла, транспортна інфраструктура, також має велике значення. Це дозволить створити інтегровані туристичні продукти та послуги, що будуть привабливими для широкого кола туристів [20, с. 228].

Використання сучасних інформаційних технологій, таких як створення веб-сайтів та онлайн-платформ для бронювання турів, використання соціальних мереж для маркетингу туристичних продуктів, є важливим елементом

успішного розвитку галузі. Також важливо підготувати кваліфікованих кадрів через навчальні програми та тренінги з питань обслуговування туристів та управління туристичним бізнесом.

Розвиток сільського туризму в Одеській області є важливим напрямом відновлення та стимулювання економічного зростання регіону після закінчення війни. Для досягнення цієї мети необхідно вжити комплексу заходів, які включають державну підтримку та стимулювання інвестицій [32].

Державна підтримка може приймати різні форми, починаючи з фінансової підтримки. Це включає надання субсидій та грантів для будівництва туристичної інфраструктури, такої як готелі, ресторани, атракціони тощо. Крім того, створення пільгових кредитних програм для підприємців у цій сфері є важливим аспектом. Податкові пільги також грають важливу роль у стимулюванні розвитку сільського туризму. Це може включати запровадження пільгових податкових режимів, зниження податкових ставок на прибуток, НДС та інші податки для підприємств у цій галузі. Деякі пільги можуть бути також спрямовані на нові туристичні підприємства для зменшення фінансового навантаження у перші роки їхньої діяльності.

Законодавча та нормативна підтримка грає важливу роль у створенні сприятливого середовища для розвитку сільського туризму. Це включає розробку та прийняття законів та нормативних актів, які сприяють розвитку цієї галузі, а також спрощення процедур отримання дозволів та ліцензій для туристичної діяльності. Інформаційна та консультаційна підтримка є не менш важливим аспектом. Створення інформаційних ресурсів, консультаційна допомога для підприємців у питаннях туристичного бізнесу та проведення навчальних заходів сприяють підвищенню професійної компетентності у цій сфері.

Одним із ключових аспектів є стимулювання інвестицій у сільський туризм. Для цього необхідно створити сприятливий інвестиційний клімат, залучати участь у міжнародних інвестиційних форумах, розповсюджувати інформацію про інвестиційні можливості та надавати пільги для інвесторів.

В цілому, заходи з державної підтримки та стимулювання інвестицій в сільський туризм Одеської області спрямовані на створення сприятливих умов для розвитку цієї галузі. Це допомагає не лише підвищити туристичний потенціал регіону, але й забезпечити економічне зростання та покращення якості життя місцевого населення [38, с. 115].

У контексті повоєнної відбудови та відродження Одеської області сільський туризм визнається ключовим фактором економічного розвитку регіону. Партнерство з міжнародними туристичними організаціями стає надзвичайно важливим для стимулювання цього процесу. На прикладі співпраці з Всесвітньою організацією туризму (UNWTO) можна відзначити декілька ключових аспектів, які сприяють успішному розвитку сільського туризму в даному регіоні.

Перш за все, важливо відзначити обмін досвідом та знаннями як одну з основних переваг міжнародного співробітництва. Міжнародні організації, такі як UNWTO, належать до лідерів у сфері розвитку туризму та мають значний досвід у різних країнах світу. Співпраця з ними дозволяє українським фахівцям ознайомитися з кращими практиками, вивчити нові тренди та інновації, а також отримати доступ до актуальних досліджень та статистичних даних, що є важливим для ефективного планування розвитку сільського туризму.

Крім того, співпраця з міжнародними партнерами сприяє підвищенню обізнаності про Одеську область як туристичний напрямок. Участь у міжнародних виставках, рекламні кампанії та інші маркетингові заходи допомагають привернути увагу туристів з різних країн світу та збільшити їхній інтерес до регіону. Це сприяє росту туристичного потенціалу та збільшенню прибутків від сільського туризму [30, с. 42].

Важливим аспектом є також залучення інвестицій для розвитку сільського туризму. Міжнародні організації та фонди можуть надавати фінансову підтримку у вигляді грантів, кредитів та технічної допомоги для реалізації проєктів у цій сфері. Це дозволяє впроваджувати нові ініціативи, розвивати інфраструктуру та підвищувати якість послуг для туристів.

Додатково, міжнародні партнери можуть сприяти розвитку людських ресурсів у сфері сільського туризму. Проведення тренінгів, семінарів та обмін досвідом з фахівцями з інших країн допомагає підвищити кваліфікацію працівників, впроваджувати сучасні технології та стандарти обслуговування, що впливає на якість туристичних послуг та загальний рівень задоволеності від відпочинку у регіоні.

Успішна співпраця з міжнародними організаціями вимагає вступу до міжнародних асоціацій та організацій, участі у міжнародних проєктах, залучення експертів для проведення тренінгів та консультацій, а також організації міжнародних заходів, присвячених розвитку сільського туризму.

Очікувані результати від такого співробітництва включають зростання кількості туристів, що відвідують сільські місцевості Одеської області, збільшення доходів від сільського туризму, створення нових робочих місць у сільській місцевості та покращення якості життя мешканців сільських територій. Крім того, така співпраця сприяє збереженню та популяризації культурної спадщини регіону, що важливо для збереження ідентичності та привабливості місцевості для туристів з усього світу.

Одеська область, знаходячись на півдні України, є унікальним регіоном з багатою історією, природними багатствами та культурною спадщиною. Її мальовничі краєвиди, історичні пам'ятки та гостинність місцевих жителів роблять її привабливим напрямком для туризму. Однак, для ефективного розвитку сільського туризму в регіоні необхідне створення унікального та впізнаваного бренду, що відображатиме його особливості та переваги на фоні конкурентів [35, с. 180].

Науковий підхід до розробки бренду передбачає проведення ретельного аналізу ринку та конкурентів. Спочатку необхідно вивчити існуючі туристичні продукти та послуг в Одеській області та інших регіонах України, а також провести дослідження потреб та очікувань цільової аудиторії, до якої відносяться міські жителі, сім'ї з дітьми, природолюби тощо. Наступним кроком буде виявлення сильних та слабких сторін конкурентів та їх

позиціонування на ринку. Цей аналіз надасть можливість визначити ключові характеристики бренду, включаючи унікальні цінності та переваги сільського туризму в регіоні.

Формування чіткої концепції бренду є важливим етапом у розробці. Вона повинна відображати автентичність регіону, його культуру та традиції. Розробка слогану, візуальної айдентики та інших елементів брендингу є необхідними для чіткого та лаконічного комунікування цінностей та особливостей регіону. Після цього необхідно визначити стратегію маркетингу та просування, використовуючи різноманітні канали комунікації для досягнення цільової аудиторії, такі як онлайн-маркетинг, соціальні мережі, PR, участь у туристичних виставках тощо.

Співпраця з туроператорами, блогерами та іншими інфлюєнсерами є важливим елементом стратегії просування бренду. Для ефективного управління та розвитку бренду важливо забезпечити послідовність та єдність у всіх аспектах діяльності, від дизайну вебсайтів до поведінки персоналу. Також важливо збирати та аналізувати відгуки цільової аудиторії для постійного вдосконалення бренду та розробки нових продуктів та послуг, що відповідають потребам ринку та позиціонуванню бренду [40, с. 82].

Розвиток сільського туризму в Одеській області є перспективним напрямком для економічного відновлення та стимулювання соціокультурного розвитку. Цей процес вимагає комплексного підходу до модернізації та розширення туристичної інфраструктури, що включає в себе розвиток транспортної, інформаційної, житлової, розважальної, харчової та безпекової інфраструктури.

Першочерговим напрямком є розвиток транспортної інфраструктури. Це включає удосконалення мережі доріг, які забезпечують зручний доступ до сільських туристичних об'єктів та мальовничих сіл. Покращення громадського транспорту, особливо зв'язку між містами та сільськими районами, також є важливою складовою. Доцільно також забезпечити доступність туристичних

маршрутів для людей з обмеженими можливостями, що підвищить інклюзивність сільського туризму.

Ще одним важливим аспектом є інформаційна інфраструктура. Створення інформаційних центрів та пунктів обслуговування туристів в сільських районах сприятиме підвищенню рівня сервісу. Розробка веб-сайтів та онлайн-платформ, які надають інформацію про туристичні маршрути, атракції та послуги, зробить процес планування подорожей більш зручним для відвідувачів. Для залучення більшого числа іноземних туристів важливо забезпечити доступність інформації різними мовами.

Щодо житлової інфраструктури, рекомендується активізувати будівництво готелів, садиб зеленого туризму, кемпінгів та інших об'єктів для тимчасового розміщення туристів. Важливо враховувати сучасні стандарти якості та комфорту, щоб забезпечити задоволення відпочиваючих та стимулювати повторні візити [47, с. 204].

На рахунок інфраструктури розваг, необхідно акцентувати увагу на створенні музеїв, етнографічних комплексів, фестивалів, ярмарків та інших розважальних заходів. Розвиток різних видів туризму, таких як екотуризм, активний туризм, агротуризм, дозволить привернути різні категорії туристів та збагатити туристичну пропозицію регіону.

Таблиця 2.3.1

Основні напрямки покращення інфраструктури

Напрямок	Опис
Транспортна інфраструктура	Розвиток мережі доріг, що ведуть до мальовничих сіл та туристичних об'єктів. Покращення громадського транспорту, що сполучає міста з сільською місцевістю. Забезпечення доступності для людей з обмеженими можливостями.
Інформаційна інфраструктура	Створення інформаційних центрів та пунктів обслуговування туристів у сільській місцевості. Розробка веб-сайтів та онлайн-платформ, що надають інформацію про туристичні

	маршрути, атракції та послуги. Забезпечення доступності інформації різними мовами.
Житлова інфраструктура	Розвиток готелів, садиб зеленого туризму, кемпінгів та інших видів тимчасового розміщення туристів. Забезпечення відповідності житла сучасним стандартам якості та комfortу.
Інфраструктура розваг	Створення музеїв, етнографічних комплексів, фестивалів, ярмарків та інших розважальних заходів. Розвиток екотуризму, активного туризму, агротуризму та інших видів туризму.
Інфраструктура харчування	Відкриття ресторанів, кафе та інших закладів харчування, що пропонують страви місцевої кухні. Забезпечення якості та безпечності продуктів харчування.
Інфраструктура безпеки	Забезпечення безпеки туристів на території сільської місцевості. Створення системи екстреної допомоги.

Інфраструктура харчування відіграє важливу роль у відпочинку туристів. Відкриття ресторанів, кафе та інших закладів харчування, що пропонують страви місцевої кухні, сприятиме знайомству гостей з культурою та традиціями регіону. Важливо також забезпечити високу якість та безпеку продуктів харчування для збереження здоров'я відвідувачів [29, с. 564].

Не менш важливою є інфраструктура безпеки. Забезпечення безпеки туристів на території сільських районів, включаючи прикордонні зони, є пріоритетним завданням. Створення системи екстреної допомоги та підвищення кваліфікації медичного персоналу допоможе у вирішенні цієї проблеми.

Загалом, модернізація туристичної інфраструктури в Одеській області має значний потенціал для збільшення туристичних потоків, стимулювання розвитку економіки, збереження культурної спадщини, покращення якості

життя місцевих жителів та підвищення іміджу регіону на туристичному ринку. Проте важливо враховувати післявоєнні фактори, такі як відновлення пошкодженої інфраструктури, забезпечення безпеки туристів та соціальна підтримка для місцевих жителів, щоб забезпечити стійкий та успішний розвиток сільського туризму в регіоні.

ВИСНОВКИ

Дослідження перспектив післявоєнного розвитку сільського туризму в Одеській області виявило, що цей напрям розвитку має значний потенціал для подальшого зростання та привернення як внутрішніх, так і зарубіжних туристів. Аналізуючи наявні ресурси та інфраструктуру сільського туризму в регіоні, було виявлено декілька ключових чинників, які впливають на його успішний розвиток.

По-перше, розглядаючи природні ресурси Одеської області, слід зазначити багатство природного ландшафту: чисте море, пляжі, ліси, річки і озера. Це створює унікальні умови для розвитку екологічного туризму, де туристи можуть насолоджуватися природними красами та активним відпочинком. За наявною інфраструктурою можна спостерігати певний рівень розвитку готельно-ресторанного бізнесу, але в той же час є потенціал для зростання кількості готелів, гостьових будинків та ресторанів у сільських районах.

Другий аспект стосується культурно-історичної спадщини регіону. Одеська область має багату історію та культурні цінності, такі як старовинні міста, палацово-паркові ансамблі, музеї та археологічні пам'ятки. Це створює унікальну можливість для розвитку культурно-історичного туризму, який може привертати цільову аудиторію, зацікавлену в пізнавальних подорожах та екскурсіях.

Третім важливим аспектом є сільське господарство та аграрний туризм. Одеська область відома своїми сільськогосподарськими угодами, виноробством та сільськими ярмарками. Розвиток аграрного туризму може полягати в організації екскурсій на ферми, дегустаціях страв і напоїв місцевої кухні, участі у сільських святах та заходах.

Успішний розвиток сільського туризму вимагає комплексного підходу та співпраці між державними органами, місцевими владами, підприємствами та громадянськістю. Необхідно активно залучати інвестиції у розвиток туристичної

інфраструктури, підтримувати підприємницьку ініціативу у сфері туризму та просувати Одеську область як привабливий туристичний напрямок.

Важливою складовою успішного розвитку сільського туризму є також маркетингова стратегія та просування туристичних продуктів. Привертати увагу туристів можна за допомогою цікавих та унікальних туристичних маршрутів, акцій та рекламних кампаній як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку.

Загалом, аналіз перспектив розвитку сільського туризму в Одеській області виявив, що цей напрям може відіграти ключову роль у розвитку регіональної економіки. Сільський туризм пропонує значні можливості для залучення внутрішніх та міжнародних туристів, які шукають унікальні культурні та природні місця, віддалені від міської суєти. Цей напрям також сприяє створенню нових робочих місць, особливо в сільських районах, де рівень безробіття традиційно вищий, а економічні можливості обмеженіші. Розвиток інфраструктури, такий як гостьові будинки, фермерські кафе, музеї під відкритим небом та рекреаційні активності, може привести до покращення життєвого рівня місцевих жителів та збільшення їхнього доходу.

Втім, успіх цих ініціатив залежить від системної підтримки та сприяння з боку місцевих та обласних органів влади. Необхідно створити сприятливі умови для інвесторів та підприємців, які бажають вкладати кошти у сільський туризм, включаючи податкові пільги, гранти та допомогу в навчанні та маркетингу. Також важлива активна участь місцевих громад у процесах планування та управління туристичними проєктами, що включає підготовку кадрів, розвиток місцевої культури як частини туристичної пропозиції та створення якісних маркетингових матеріалів, що відображають унікальність регіону.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Українська асоціація активного та екологічного туризму. Екологічний туризм та національні природні парки України. URL. http://pryroda.in.ua/files/2015/03/Katalog_UAETA2015_spring.pdf. (дата звернення: (28.04.2024))
2. Одеська обласна державна адміністрація. Офіційний сайт. URL. <https://oda.od.gov.ua/>. (дата звернення: (28.04.2024))
3. І. Є. Вернера. Державна служба статистики України. Статистичний щорічник України за 2021 рік. Київ. 2022. 447 с.
4. Всесвітня туристична організація. Офіційний веб-сайт. URL. <http://unwto.org/>. (дата звернення: (28.04.2024))
5. Гамор Ф. Про підвищення ролі природоохоронних установ у розв'язанні проблем сталого розвитку в Україні. Зелені Карпати. 2009. № 1-2. С. 16-18.
6. Глушко В. Вектор розвитку туризму в Україні. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2019. № 2. С. 64-75.
7. Головне управління статистики в Одеській області. Офіційний сайт. URL. <http://www.od.ukrstat.gov.ua/>. (дата звернення: (28.04.2024))
8. Департамент інвестиційної та зовнішньоекономічної діяльності, міжнародного співробітництва і туризму. Офіційний сайт. URL. <https://oda.od.gov.ua/oda/departamenty-ta-upravlinnya/upravlinnya-turyzmu-rekreaciyi-ta-kurortiv/>. (дата звернення: (28.04.2024))
9. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL. www.ukrstat.gov.ua. (дата звернення: (28.04.2024))
10. Дудникова І. І. Концепція заповідної справи. сутність, значення, основні тенденції становлення і формування. Гуманітарний вісник ЗДІА. 2012. № 50. С. 231-242.
11. Іванюта С. П., Якушенко Л. М. Європейський зелений курс і кліматична політика України. Київ. НІСД. 2022. 95 с.

12. Коценко К.Ф., Громоздова Л. В. Сільський та екологічний туризм. сучасні тенденції та роль у підвищенні рівня соціально-економічного розвитку сільського населення України. Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. 2019. № 18. С. 22-30.
13. Надієнко О.І. Правове регулювання сфери туризму. становлення та розвиток вітчизняного законодавчого інституту. Порівняльно-аналітичне право. 2018. № 3. С. 110-113.
14. 14. Одеська обласна рада. Офіційний сайт. URL. http://oblrada.odessa.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1045&Itemid=256&lang=uk. (дата звернення: (28.04.2024))
15. Опанасюк Ю. А., Матвєєва Ю. Т. Управління сферою рекреації в міських агломераціях. Державне управління. удосконалення та розвиток. 2019. № 12. URL. <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1538>
16. Паспорт Одеської області. 2017 р. URL. <https://oda.od.gov.ua/wp-content/uploads/2020/05/5b29ef2c34add.pdf>. (дата звернення: (28.04.2024))
17. План відновлення України. URL. <https://recovery.gov.ua/>. (дата звернення: (28.04.2024))
18. Коновалова Д. В. Перекладна відповідність англійської та української лексики у політичній сфері. Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків. 2023. 59 с.
19. Д'яков А.С., Кияк Т.Р., Куделько З.Б. Основи термінотворення. семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Київ. Видавничий дім «KM Academia». 2000. 216 с.
20. Зацний Ю. А. Сучасний англомовний світ і збагачення словникового складу. Львів. ПАІС. 2007. 228 с.
21. Козьмик А. А. Деякі аспекти формування та функціонування суспільнополітичної термінології англійської мови. Вісник Запорізького державного університету. 2002. № 1. С. 1-4.

22. Снісаренко Я. С. Вплив лінгвальних та екстралінгвальних чинників на розвиток суспільно-політичної лексики та суспільно-політичної термінології. Термінологічний вісник. 2013. Вип. 2(2). С.88-93.
23. Васильєва М. О. Метафорична реалізація концепту ПОЛІТИКА в сучасному англомовному політичному дискурсі. Харківський нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків. 2008. 20 с.
24. Васік Ю. А. Ритмічна організація англомовного політичного дискурсу. Донецький нац. ун-т. Донецьк. 2008. 19 с.
25. Ващук Т. М. Політичний дискурс як об'єкт лінгвістичного дослідження. URL. <http://eprints.zu.edu.ua/1720/1/43.pdf>. (дата звернення: (28.04.2024))
26. Крючкова П. Авторитарний дискурс. Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ. 2003. 21 с.
27. Куц Е. О. Лінгвальні засоби вираження етнічних упереджень у політичному дискурсі британських консерваторів. Київський нац. лінгвіст. ун-т. Київ. 2009. 194 с.
28. Куделіна В. Р. Відновлення туристичного бізнесу регіону в післявоєнному періоді. Запоріжжя. НУ «Запорізька політехніка». 2023. 70 с.
29. Гуменюк Л. Соціальна конфліктологія. Львів. ЛДУВС. 2015. 564 с.
30. Малярчук Н., Чірва О. Проблеми та перспективи розвитку незвичайних видів туризму на території України після закінчення російськоукраїнської війни на прикладі військового туризму. Економічні горизонти. 2022. № 4 (22). С. 34–42.
31. Бойко В. О., Далевська Н. М. Розвиток туризму після збройних конфліктів у різних країнах світу. Управління змінами та інновації. 2022. № 5. С. 5–10.
32. Моца А. А., Шевчук С. М., Серeda Н. М. Перспективи післявоєнного відновлення сфери туризму в Україні. URL. <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/1560/1501> (дата звернення: (28.04.2024))

33. Носирєв О., Деділова Т., Токар І. Розвиток туризму та індустрії гостинності в стратегії постконфліктного відновлення економіки України. Соціально-економічні проблеми і держава. 2022. Вип. 1 (26). С. 55–68.

34. Роїк О. Р., Недзвецька О. В. Шляхи розвитку туристичної сфери України у воєнний період. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія. економічні науки. 2022. Вип. 46. С. 11–15.

35. Баженова С., Пологовська Ю., Бикова М. Реалії розвитку туризму в Україні на сучасному етапі. Наукові перспективи. 2022. № 5 (23). С. 168–180.

36. Кириченко С. Подорожі та війна. URL. <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/07/21/689436/> (дата звернення: (28.04.2024))

37. Помаза-Пономаренко А. Л. Розвиток туризму в Україні у воєнний та і післявоєнний періоди. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія. Публічне управління та адміністрування. 2022. Т. 33 (72). № 5. С. 6–11.

38. Роїк О.Р., Недзвецька О.В. Шляхи розвитку туристичної сфери України у воєнний період. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2022. Випуск 46. С. 11–15.

39. Помаза-Пономаренко А.Л. Розвиток туризму в Україні у воєнний та післявоєнний періоди. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія. Публічне управління та адміністрування. 2022. Том 33 (72). № 5.

40. Прокопишин-Рашкевич Л.М., Шадурська Б.О., Петрович Й.М. Індустрія туризму в Україні. перспективні напрями та виклики сучасності. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми економіки та управління». 2020. Т. 4, № 1. С. 72–82.

41. Носирєв О., Деділова Т., Токар І. Розвиток туризму та індустрії гостинності в стратегії постконфліктного відновлення економіки України. Соціально-економічні проблеми і держава. 2022. Вип. 1 (26). С. 55–68.

42. Karyu O., Kulyniak I., Struchok N., Halkiv L., Ohinok S. Evaluation of the tourist attractiveness of Ukraine's regions in the conditions of uncertainty using

game theory. Advanced computer information technologies, ACIT'2021. Deggendorf, Germany. 2021. C. 351–355.

43. Arbuzova Yu.V., Yakovenko V.D. Project management in tourism activities of the Kherson region. Special issue for the 3rd International Tourist Forum «Kherson region – rest, treatment, travel in ecological conditions of Tavria». 2013. Vol. 2(3). Pp. 7–13.

44. Vazhynskyi F.A., Lalakulych M.Yu. Directions for realizing the advantages of the development of rural tourism in Ukraine. Improvement of accounting, control, auditing and taxation in modern conditions of integration processes in the world economy. Uzhhorod. Publishing House of UzhNU «Hoverla». April 2018. Pp. 371–374.

45. Khomyuk N.L. Diversification of the development of rural areas in conditions of decentralization. Lutsk. Vezha Druk. 2019. 320 p.

46. Zhuk P.V. Actual tasks of the policy of socio-economic development of mountain areas in Ukraine. Socio-economic problems of the modern period of Ukraine. 2018. Vol. 3 (131). P. 139.

47. The Carpathian region. current problems and development prospects. Lviv. National Academy of Sciences of Ukraine. Institute of Regional Studies. 2013. Vol. 7. Investment activity (Series «Problems of regional development»). Resp. ed. Ishchuk S.O. 204 p.